

VILÁG
népünk

Keresztény szellemiségű
interregionális havilap

10. szám
2022. február

REMÉNYE

„Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.”

(Titusz 2:13)

A RADNAI-HAVASOK, ÉS AZOKNAK MÁSODIK LEGMAGASABB CSÚCSA, A 2279 M MAGAS ÜNÖKŐ
(A KÉP BAL SZÉLÉN LÁTHATÓ, ÉGBE NYÚLÓ HEGYOROM)

Reményik Sándor

Az Ünökő

Ez a király.
A ködkoronás, rejtelmes nagyúr,
Aki uralkodik itt mindenben,
Mindenbe beleszól,
Mindenben benne van,

Minden fenyőnek Ő a hátttere.
Ő az, aki mindig sejteti magát,
De nem mutatja meg, csak néha-néha,
Ha tiszta este van –
És a szivekben méltó áhítat.

Először holdvilágnál láttam Őt –
És nem tudtam, hogy Ő az.
Olyan volt, mint egy óriási árny,
Minden csöpp fényességet beborító.
Nagyobb volt, mint az éj,

Nagyobb volt, mint a csend,
Nagyobb, mint minden eddig tudott nagyság,
Olyan nagy volt,
S a holdfényben oly kicsi voltam én,
Hogy némán levettem a kalapom.

A radnaborberek római katolikus templom

A kis templom a nagy dómban

A borbereki templom falára írom

Fölötte égis ér a szirt.
Olyan törekeny, oly kicsi.
Harangja elhaló szavát
Ezer gúnyos harangvirág
Az erdőn túlcsilingeli.

Fenn Isten jár a csúcsokon.
Amerre fényben elhalad:
Testőrei: dárdás fenyők
Állnak titáni sorfalat,
A szirt felett, s az ég alatt.

Dördül az ormok orgonája,
Az Ünőkőre ború száll.
A mérhetetlen szikladómban
A kis fatemplom félve áll.
Belőle félve száll az ének,
A dicséret a dóm urának:
A magasságok Istenének.

Mert emberkéz emelte csak.
Fenn az Úr lépked hallgatag,
A maga-építette dómban.
Önnön művében elmerül:
Az örök-szépben, örök-jóban.

Fenn az Úr lépked hallgatag.
A fenyők némán szalutálnak.
Ő néha-néha fölriad,
S visszaköszön testőrhadának,
A sok sötét, szurkos titánnak.

Tartalom

Világ Reménye

9. szám, 2022. január

Egészségünk

A rákbetegségek táplálkozás
által megelõzése 3

Az alkohol – áldás vagy átok? . 8

Teremtés vagy evolúció?

A teremtés IQ-ja 16

Igemorzsák..... 19

Ifisarok..... 22

Gyermekoldal 23

A Tízparancsolat

Az ötödik parancsolat 24

Erdélyi Bibliaiskola (9): Krisztus
engesztelő áldozata 28

A magyarok története (6. rész) ... 33

Reményik Sándor (1890–1941) kolozsvári költő 1921-ben az Ünőkő alatti Radnaborbereken nyaralt. Itt született a *Vadvizek zúgása* című, 30 verset tartalmazó kötet, amelyből a fenti két verset idéztük.

Reményik jómódú polgári családban született. A trianoni döntés a rendkívül érzékeny költőt mélyen érintette, súlyosbítva az egész életén át tartó depresszióját. Költészete kultúr-keresztény beállítottságú, melyet átszö a humanizmus és a transzilvanizmus (az Erdély iránti nagy szeretet és elkötelezettség).

Egészségünk

A rákbetegségek táplálkozás általi megelőzése (Első rész)

Bevezető

A rákbetegség az ő különböző formáival népességünk körében sajnos nem egy ritka betegség. S bár manapság a kezelés valamennyi esetben jelentősen javult, mégis vannak helyzetek, amikor a daganat felfedezése túl későn történik. De mit tudunk ma arról, hogy egyáltalán mi miatt alakulnak ki a rákbetegségek?

Egyesek hajlamosak arra, hogy mindent a sors számlájára írjanak. Ezen vélemény szerint teljesen ki vagyunk szolgáltatva e kártékony betegségnek. Mások viszont úgy vélekednek, hogy ha ezt vagy azt tetted volna, így vagy úgy éltél volna, akkor egészen biztos, hogy nem alakult volna ki nálad a rák. Szándékom a következőkben az, hogy a lehető legelfogulatlanabb módon, a legtudományosabban tárgyaljam e kérdést. Mai cikkünkben a táplálkozástudomány jelenlegi adatait szeretném az olvasó elé tárni a rákbetegég táplálkozás általi megelőzésére vonatkozóan.

Egy rosszindulatú daganat kialakulásának kockázata leegyszerűsítve három dologtól függ: életkor, szervezet, illetve kitétségi. Általánosságban elmondhatjuk, hogy előrehaladott korban nagyobb arányban fordul elő a rák. Függ a szervezettől is, hiszen a rákra való hajlamoság az eddigi megfigyelések alapján családon belül átadódik. A rákra különböző beteg-

ségek is hajlamosítanak. Például, a krónikus bronhitisz (hörgőgyulladás) a tüdőrákra, míg a krónikus hepatitisz a májrákra tesz fogékonyvá, és így tovább. A kitétségi alatt azt értjük, hogy külső tényezők hatására is kialakulhat a rákbetegség: például dohányzás, alkohol, munkahelyi kitétségi. Ide sorolhatjuk a táplálkozási szokásokat is, amelyekkel ma bővebben foglalkozunk.

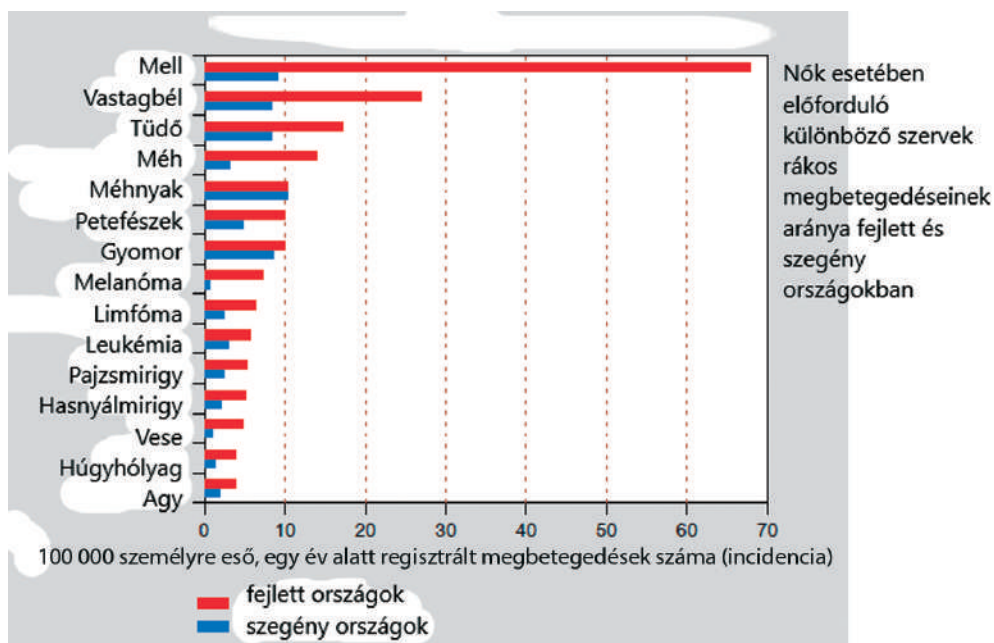
Hogyan lehetséges a táplálkozásnak az egészségünkre való hatását tanulmányozni? Több módon:

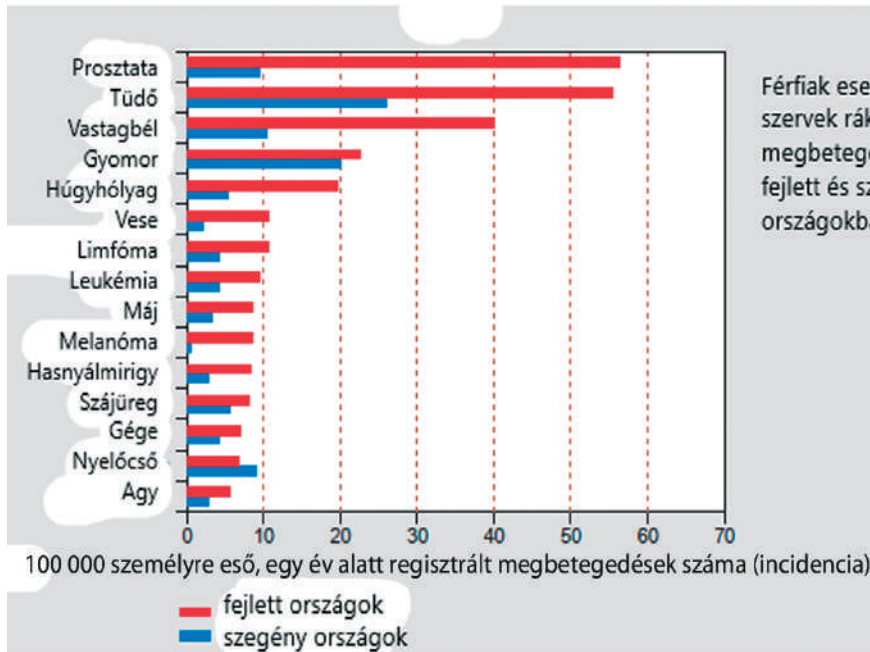
- népességi (populációs) tanulmányok,
- állatokon végzett kísérletek,
- laboratóriumi vizsgálatok,
- ikerpárok megfigyelésén alapuló tanulmányok, illetve
- táplálkozási beavatkozások által.

A rákbetegség kialakulása

Most pedig elevenítsük fel egy kissé, hogy miként áll elő a rákbetegség. Mint tudjuk, szerveink és egész testünk sejtekből tevődik össze. Ezen sejtek életünk során, normális keretek között osztódnak meg elhalnak. Ezen folyamatok vegyi szinten zajlanak le, és ha nem tudnánk e parányi világba a mikroszkóp segítségével betekintést nyerni, nem is volna fogalmunk mennyire bonyolultak ezek a kémiai reakciók. E finom, óramű pontosságával jellemezhető folyamatok persze sebezhetőek is. Ezen folyamatok ugyanis nem látható, nem kézzelfogható módon károsulnak. Például a számunkra láthatatlan radioaktív sugarak a sejtekre káros hatással vannak. Ha egy sejtben a normális sejtosztódás valami miatt deregulálódik (meghibásodik), egy olyan sejt állhat elő, amely ellenőrizetlenül tovább és tovább osztódik a többi sejt rovására. Ebből lesz azután egy rosszindulatú daganat.

Azt is megfigyelték, hogy maga a szervezet rendszeresen elfojta az ilyen „rebellis” sejteket az immunrendszer segítségével,

vagy már a sejtosztódás alkalmával is bizonyos „ellenőrzési” mechanizmusok által semlegesíti a hibás reakciókat.

A tanulmányokból levonható fő tanulságok

A népeségi tanulmányok fontos adatokat szolgáltatottak. Megfigyelték, hogy a nem-európai kultúrából (pl. Japánból), vagy a kevésbé fejlett országokból (úgy, mint az afrikai nemzetek) az Egyesült Államokba átvándorolt népesség körében megnövekedett a rákbetegség gyakorisága. Ezen bevándorolt embercsoportok gyermekeinél már ugyanolyan mértékben fordul elő a rákbetegség, mint általában az egyesült államokbeli népesség körében. A fejlett országokban levő leggyakoribb rákbetegségekre vonatkozik e megfigyelés (mellrák, prosztatatarák, tüdő- illetve vastagbélrák), ezen rákbetegségek fejletlen életviszonyokban élők között jelentősebb kisebb arányban fordulnak elő.

Viszont ugyancsak figyelemre méltó egy nagyméretű, ikerpárokról szóló tanulmány (melynek során nagyon sok, mégpedig

45.000 ikerpárt figyeltek meg), amit a skandináv országokban bonyolítottak le. Azt tudjuk, hogy vannak egypetéjű és kétpetejű ikrek. Az egypetéjű ikerpár teljesen ugyanazokkal a génekkel rendelkezik. Megállapították, hogy egypetéjű ikrek esetében, ha az egyikben gyomorrák alakul ki, akkor az ikertestvérében is nagyobb valószínűséggel kialakul. Ezt a tendenciát nem tudták kétpetejű ikrek esetében kimutatni. Vagyis ha a két, azonos génekkel rendelkező egyén (egypetéjű ikerpár) más-más helyen élt, és eltérő életstílust folytatott, akkor is mindketten hajlamosak voltak a rákra!

Figyelem! A két fő tényező:

A `80-as években a tudományos világ addigi megfigyelései alapján kimondta, hogy Amerikában a **rákbetegségek 35%-ért a táplálkozás**, míg további **30%-ért a dohányzás felelős**. A `90-es években is kiértékeltek a friss adatokat és ugyanerre a következtetésre jutottak, **ami azóta sem változott**.

Oxidánsok és antioxidánsok

Általánosan elfogadott megfigyeléssé vált, hogy a szervezetben oxidációs folyamatok mennek végbe, amelyek a testre káros hatással vannak. Olyan betegségek, mint az érelmeszesedés vagy a rákbetegség kialakulása is részben ezen folyamatok rovására írható. Az oxigén atom a szervezetben úgynevezett **szabad gyököket** adhat le, melyek vegyi szinten károsítják a sejte-

ket. A szervezet ugyanakkor ezen oxidációs folyamatok ellensúlyozására is képes különböző, a test által termelt redukciós anyagok¹ révén. Az oxidációs folyamatok külső behatásra is fokozódhatnak, de ezzel ellentétben, a szervezetbe kívülről bevihetünk jótékony, **antioxidáns anyagokat** a táplálék útján. A szervezetünkben lejátszódó oxidációs folyamatok összességét **oxidatív stressznek** nevezzük.

Milyen tényezők vezetnek az oxidatív stressz növekedéséhez? Köztudottan:

- a cigarettafüst,
- krónikus gyulladások,
- különböző sugárzások,
- különböző ipari rákkeltő anyagok (például az azbeszt).

A már említett antioxidánsokról minden bizonnyal hallottunk már. Ezek olyan anyagok, melyek a szervezetben zajló oxidációs folyamatokat ellensúlyozzák, ezáltal

¹ Redukciós anyagok: olyan anyagok, amelyek az oxidációs folyamatok ellensúlyozásáért felelősek és természetes módon jelen vannak a szervezetben. Redukciós vagy redukáló folyamatok: az oxidációs folyamatokat ellensúlyozó kémiai reakció.

tal betegségmegelőző szerepük van, végső soron pedig megelőzik a rákbetegség kialakulását is. Nos, milyen anyagok sorolhatók ezek közé? Ami a vitaminokat illeti, kettő közülük tekinthető antioxidánsnak: a C-vitamin (aszcorbinsav), illetve a zsírban oldódó E-vitamin (alfa-tokoferol). Továbbá antioxidáns szerepük van a karotinoidoknak, s egyéb másodlagos növényi vegyületeknek, azaz fitokemikáliáknak. A következőkben ezekről fogunk bővebben beszélni.

Mega-dózisok

Amiért egyik vagy másik anyag jó hatással van az emberi szervezetre, **nem** jelenti azt, hogy ezen anyagok **nagy mennyiségű fogyasztása még jobb hatással lenne** az egészségre. Ezt már számos anyag esetében kimutatták, vagyis azt, hogy a **nagy mennyiség nem** jelent jobb hatást, **sőt gyakran ennek ellenkezője történik** – és egy bizonyos méretű adag után az illető anyag (vitamin, fitokemikália, ásványi só) már káros lesz. Ami a tapasztalat szerint inkább működik, az a fenti anyagokat természetes arányokban tartalmazó, változatos, gyümölcsökben, diófélékben, magvakban és zöldségekben gazdag étrend.

C-vitamin

A C-vitaminban gazdag élelmek: csipkebogyó, homoktövis, paprika, hagyma, narancs, citrom (és egyéb citrusfélék), alma, kiwi, stb.

E-vitamin

E-vitaminban gazdag élelmek: búzacsíra, napraforgóolaj, tojás,

olívaolaj, lenolaj, diófélék, kisebb mennyiségben zöldségfélékben megtalálható.

Karotinoidok: béta-karotin, lutein, likopén, zeaxantin

Ami a karotinoidokat illeti, tulajdonképpen itt is egy vitaminnal, az A-vitaminnal (retinol) hozható kapcsolatba e csoport, melynek ma már egyre több képviselőjét sikerült felfedezni. A *béta-karotin* például a szervezetben átalakul A-vitaminná. A béta-karotin és ennek rokonai, a *lutein* és a *likopén* egy nagyobb tanulmány tárgyai voltak, amiben kimutatták, hogy minél kevesebb van belőlük a vérünkben, annál nagyobb a tüdőrák kockázata.

A karotinoidok, úgy mint pl. a béta-karotin megtalálhatók általában a sárga zöldségekben és gyümölcsökben, mint például a murok, sütőtök, kurkuma, mangó, kajsziarack (ez kölcsönzi ezen termékek jellegzetes narancs színét, hiszen tulajdonképpen festékanyagok). Ugyanakkor zöld veteményekben is jelen vannak, mint például a spenót, vagy a

paprika. Luteinben a spenót és a különböző káposztafélék különösen bővelkednek. A likopén legnagyobb koncentrációban a paradicsomban lelhető fel. E csoport egy másik képviselője, a *zeaxantin* pedig a kukoricában található.

Másodlagos növényi anyagok

Mit takar e megjelölés? Amint egyre többet tanulmányozták az emberi táplálkozást, a növényeket és ezek befolyását az egészségre, sok anyagra (bioaktív vegyületre) bukkantak rá, amelyeket a másodlagos növényi anyagok csoportjába sorolnak (fitokemikáliák). Ezek esetében nem kevés az, amelyeknél **rákmegelőző hatást** sikerült kimutatni. Ezen csoportba tartoznak tehát a flavonoidok, fitátok, kumarinok, terpének, lignánok, izothiocianátok. Ezen anyagok részletes tárgyalásába most időhiány miatt nem szeretnék bocsátkozni.

Ám tudnunk kell azt, hogy ezen anyagokban gazdag élelmek a következők: fokhagyma, káposzta, szója, gyömbér, mu-

Karotinban gazdag ételek: murok, paprika, döblec, mangó, papaya, khaki, narancs

**Antocianinokat tartalmazó gyümölcsök:
áfonya, szeder, cseresznye, eper**

rok, édesgyökérkivonatok, zeller, hagyma, citrusfélék, stb. Ugyanitt megemlítendő az antociánok csoportja is. Ezen természetes festékanyagokról is kiderítették, hogy rákmegelőző hatásuk van. Hol találjuk meg őket? Áfonya, feketebizli, szeder, cseresznye, szőlő tehát a sötétkék vagy piros gyümölcsökben fellelhetők, sőt még a kakaóban is. Továbbá a szőlő magvából és héjából sikerült egy további anyagot beazonosítani – ez a *reszveratrol*.

Reszveratrol

Ezen anyagról is azt figyelték meg, hogy rákmegelőző, és gyulladásgátló hatása van – ami az érlemeszesedés megelőzésében nyilvánul meg, így ezen anyag számottevően védi a szívet. Ez magyarázza azt a köztudott megfigyelést, hogy Franciaországban olyan lakosság körében, ahol rendszeresen és nem mértéklenül fogyasztanak vörösbort, a

szívbetegségek aránya kevesebb. A *reszveratrol* megtalálható a szőlő magjában és préseléskor bekerül a szőlőlébe.

Ugyanakkor, fontos megérteni a következőt: a vörösbortban levő alkohol káros hatást fejt ki

A kertünkben növekvő káposzta is értékes rákmegelőző anyagokat tartalmaz

a májsejtekre, az idegsejtekre és az egész szervezetünkre. Ezért a helyes az lenne, ha a *reszveratrol*hoz nem ezen erjedt termék, hanem a friss szőlőlé, a pasztőrözött must, vagy a szőlőszemek fogyasztása révén jutnánk hozzá.

Láthatjuk tehát, hogy mennyi előny írható a gyümölcs- és zöldségfélékben található anyagok számlájára. Ezért egy gyümölcsökben és zöldségfélékben gazdag étrend minden élethelyzetben betegségmegelőző hatással rendelkezik – a rákbetegség ellen is. A továbbiakban belefogunk az egyes szervek rákos megbetegedése megelőzésének tárgyalásába.

ségfélékben található anyagok számlájára. Ezért egy gyümölcsökben és zöldségfélékben gazdag étrend minden élethelyzetben betegségmegelőző hatással rendelkezik – a rákbetegség ellen is. A továbbiakban belefogunk az egyes szervek rákos megbetegedése megelőzésének tárgyalásába.

Női rákbetegségek

Emlőrák

Amint már említettük, fejlett országokban a mellrák előfordulási aránya jelentősen nagyobb, mint a szegény országokban. Ha pedig egy ázsiai vagy afrikai népcsoport átveszi a nyugati életformát és annak megszokott étrendjét, akkor az ő körében is nagyobb gyakorisággal üti fel a fejét e betegség. Sokan a zsírokban gazdag étrendet okolják e probléma miatt – és erre több orvosi tanulmány is következtetni enged. Ami biztosan megállapítható, az, hogy a mellrák gyakran a túlsúlyos nők körében bukkan fel. A túlsúlyosság viszont egy nem-kiegyensúlyozott hormonháztartást is jelent, ugyanis a túlsúlyos nők esetében az ösztrogén nevezetű női nemi hormon nagyobb mértékben termelődik.

Ösztrogén

Nos: mit kell tudnunk az ösztrogénről, és ennek a mellrákhoz való viszonyáról?

Az ösztrogén a petefészkekben termelődik, a serdülőkorban kezdődik el számottevő termelése, és az utolsó havi vérzés idején szűnik meg. Ha terhesség következik

be, akkor az ösztrogén a terhesség ideje alatt nem termelődik. Általánosan elfogadott tapasztalattá vált az, hogy az emlőrákot illetően **védőhatást biztosít, ha a nő élete során minél kevesebb ideig termelődik ösztrogén.** Más szavakkal: minél később jön meg az első havi vérzés, minél több a terhesség, minél kevesebb az előrehaladott korban történő terhesség, és minél korábban áll be a menopauza, annál kisebb lesz a mellrák kialakulásának kockázata.

Tehát, a túlsúlyosság már önmagában is fokozott ösztrogén-termelést okoz. Ezt persze sok esetben a zsírokban gazdag ételek okozzák, de nem csak, hiszen az ember a cukrok (egyszerű cukrok, vagy összetettek, pl. keményítő), vagy a fehérjék révén is szerét teszi annak, hogy túl sok kalóriát vigyen be szervezetébe. Mint észlelhetjük, a kérdés nem egyszerű és a tudományos világban is vitatkoznak róla. Szegényebb országokban rendszerint több gyermeket is hoznak világra a nők, ami a mai tudásunk szerint ugyancsak csökkenti a mellrák kialakulásának kockázatát. Újabb kutatások azt is kimutatták, hogy a túlsúlyosság fiatalabb nők esetében nem jelent veszélyt a mellrákra nézve.

A mellrákra is érvényes az a megfigyelés, hogy **a gyakori gyümölcs- és zöldségfogyasztásnak is megelőző hatása van.** Már említettük, hogy olyan növények, mint a káposzta, hagyma, fokhagyma, zeller, spenót, paradicsom értékes rákmegelőző anyagokat tartalmaznak,

A szőlő magjában és héjában található reszveratrolnak rákmegelőző hatást is tulajdonítanak

ezért ezen növények fogyasztása mindenképp javasolt.

Alkohol

Továbbá említésre méltó az is, hogy az alkoholfogyasztás egyértelműen kockázattal jár a mellrák kialakulását illetően. Sőt, *egyenes arányt* írtak le az alkoholfogyasztással kapcsolatban a következőképpen: **minél nagyobb a naponkénti alkoholbevitel, annál nagyobb valószínűséggel fog fellépni a mellrákbetegség.**

Elmondhatjuk tehát, hogy az emlőrákra nézve a **túlsúlyosság** (főleg a közép- meg az előrehaladott életkorban) egy olyan tényező, melyet jó, ha figyelembe veszünk és ellene intézkedünk.

Ennek része természetesen az is, hogy ne együnk zsírosan (Mint már említettük, még nem egészen világos az, hogy maguk a zsírok, vagy a belőlük eredő túlsúlyosság okozzák-e a problémát).

Ezért együnk minél kevesebb zsíros hústerméket, szalonnát, sajtot, vajot. Táplálkozásunk legyen gazdag gyümölcsben és zöldségben. És az alkohol, mint megannyi helyzetben, ebben a tekintetben is negatív hatással van a szervezetre, és amennyire csak lehet, küszöböljük ki.

Egyéb női rákbetegségek

Nőknél jóval kisebb, de korántsem elhanyagolható arányban fordul elő a méh(test)-rák, illetve a petefészekrák. Ezen betegségekről is a mellrákhoz hasonlóan elmondható, hogy a túlsúlyosság növeli kialakulásuknak a valószínűségét. Ami a méhnyakrákot illeti, itt más kockázati tényezőkről kell szólnunk, a zsírban gazdag étrend nincs befolyással a kialakulására. Amit viszont megfigyeltek, az, hogy méhnyakrákban szenvedő nők vérében a beta-karotin, az E- és a C-vitamin szintjei jelentősen alacsonyabbak, mint az egészséges nők esetében. Levonhatjuk tehát a következtetést, hogy valószínűség szerint a méhnyakrák esetében is az elégséges vitaminbevitel jelentősen hozzájárulhat e

Rózsaszín szalag – a mellrák elleni harc jelképe

betegség megjelenésének a visszaszorításához.

Befejezés

Következő cikkünkben folytatni fogjuk e témát. De hogyha már most szeretnénk egy összegezést, vagy következtetést levonni, akkor megfogalmazhatjuk a következő állítást:

– Mindeme étkezési, életmódbeli tanácsok betartása nem jelent egyénileg garanciát arra,

hogy a rákbetegség nem fog kialakulni. Azonban, jelenlegi ismereteink szerint a helyes életvitel révén **jelentősen csökkenthetjük** a rákbetegség megjelenésének kockázatát. Ha minél többen egészségesebben, mértékletesebben élünk, akkor minden bizonyonnyal ritkább lenne a rákbetegség is körünkben.

Búcsúzóul minden kedves olvasónak kívánok jó egészséget!

Bibliográfia

Heinrich Kasper: *Ernährungsmedizin und Diätetik (Táplálkozási gyógyászat és diétetika)*, 2014, Urban und Fischer Kiadó, München

Kérdéseikre szívesen rendelkezésre állok az **arnold_ruparcsics@yahoo.com** emailcím alatt.

Rupárcsics Arnold,
rezidens általános orvos,
Pforzheim, Németország

Az alkohol – áldás vagy átok?

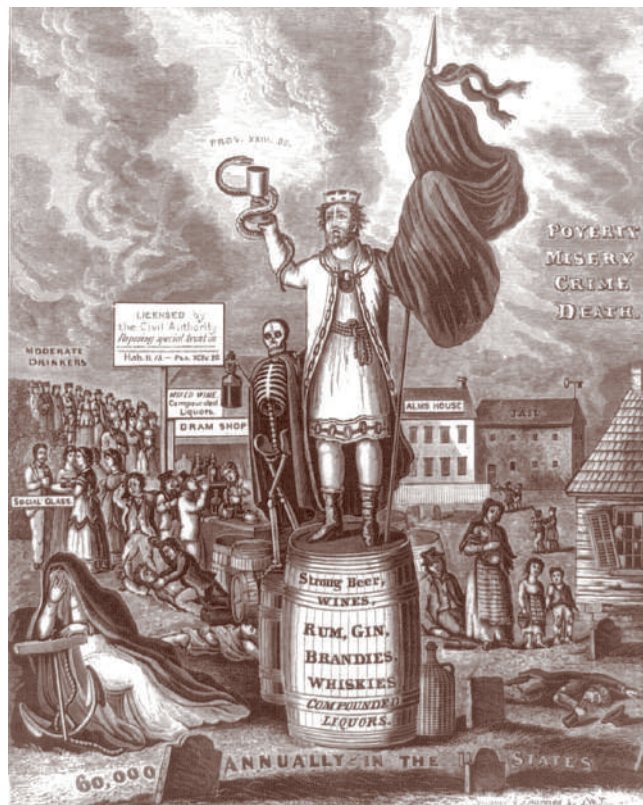
Első rész:

Az alkohol és annak hatásai

Bevezető

Az 1740-es években, London városában 17.000 kocsmaműködött, azaz minden 35 személyre jutott egy. Bizonyos vélemények szerint, a Brit Birodalom akkoriban, a lakosság minden rétege körében, s ugyanígy a hadseregben és a flottában eluralkodó alkoholizmus miatt a bukás szélére jutott, és csak a metódista mozgalom révén gerjesztett evangéliumi hullám mentette meg. Az Egyesült Államokba is átgyűrűzött e mértéketlen szokás, ahol azután a XIX. században beindult az alkohol fogyasztását fékezni próbáló Mértékletességi Mozgalom. Másrészt akkoriban a legtöbben, akár orvosok is, a dohányossal és az ópiummal együtt, az alkoholos italokat is gyógyszernek tartották.

Mi a helyzet minálunk? A kommunista időkben baj esetén a

Az Alkohol Királya – angol nyelvű mértékletességi plakát a XIX. század elejéről

hotelekben levő „shoppokból” beszerzett drága whiskyvel és külföldi cigarettával kellett az

orvosoknak és más befolyásos embereknek kedveskedni, az akkor egyre hasznavehetetlenebb pénzt tartalmazó boríték helyett vagy mellett.

Belépésem az alkohol birodalmába

Gyermekkoromban, amikor először csak a sör habját volt szabad „meginnom”, alig vártam a napot, amikor én is nagy leszek, és a nagyok, addigi megfigyelésem szerint oly fontos italához teljes jogom lehet. Ez a nap el is jött, amikor 1980 nyarán szüleimmel a román tengerparton voltunk.

– Most már betöltöttem a 14. évet, kaphatsz te is egy koktélt – mondták.

Áhítattal figyeltem, amint az egyik bárban a pincér egy fél napi fizetésnek megfelelő összegért számos déli gyümölcsöt helyez sorban egy magas pohárba, miközben mindegyik rétegre különböző, egzotikus, alkoholos italokat tölt. Azóta sem láttam ilyet! Az eredmény egy rendkívüli, bódító illatú kompozíció lett, amelyet szívószállal kiittam, majd a szeszes ízű gyümölcsöket kiskanállal meg-

ettem. Ezután kimentünk a napfényben fürdő sétányra. Azonban alig tettem meg néhány lépést, hirtelen úgy éreztem, mintha a lábaim térdtől lefele megbénultak volna: egyáltalán nem tudtam mozgatni őket! Egy szerencsére a közelemben levő padra roskadva, rémületemben sírni kezdtem, édesanyámmal együtt, nem tudván hogy most mi fog történni... Egy fél óra elteltével azonban fokozatosan visszatért az erőm, és újból képes voltam járni. Mi volt ez?

Ma már úgy magyarázom, hogy az addig alkoholhoz nem szokott idegrendszerem a hirtelen adagtól sokkot kapott, és ez a lábamat mozgató idegeket érintette. De azután megjöttek a liceumi évek, a bulik, a sulis utáni sörözések, és lassan hozzászoktam az élet e fontos tartozékához.

Kedves Olvasók! El tudnánk-e képzelni az életet alkoholos italok nélkül, de úgy, teljesen? Hisz ez az anyag „aranyozza be” ünnepeinket, hétvégeinket, a baráti együttléteket...! Az ember – legyen az bármilyen nemzeti-ségű – iszik örömeiben, de iszik bánatában is, iszik izgalmában a focimeccs közben, sőt, akár unaloműzőnek is milyen hasznos a pohár, avagy az esti jutalmat jelentheti, amelyet egy nehéz nap után megérdemel.

Mikor idáig jutunk a gondolatok sorával, hallani vélek egyeseket, kiknek habár a családjában az alkohol már eddig is rendkívüli problémákat okozott, mégis így felelnek:

– De hát egyáltalán...? Azért egy-egy pohárával csak lehet, meg hát ha vendég jön, meg ün-

különböző területeit érintő felvilágosító előadásokat. Máig sem felejtettem el azt a különös esetet, amelyről egyikőjük beszélt.

Egyik alkoholfüggő pácienséről volt szó, aki elmesélte orvosának élete történetét. Mint mondta, kiskorában általában nyomott, szomorú hangulat uralkodott felette, és nem tudott úgy örüdni az élet apró-cseprő dolgainak, mint társai. Ez így is volt addig, amíg egy napon először ízlelhet-

te meg a keleti rítus szerint, kiskanállal kiszolgált, borba áztatott kenyérdarabot. Ekkor, egy pillanat alatt, mintha a világ más színbe öltözött volna – derűs hangulat és jóleső érzés lett úrrá felette. Így hát alig várta a következő vasárnapi liturgiát, hogy annak végeztével újból az oltár elé járulhasson – és a tapasztalat megisméltódott.

A Neptun üdülőhelység egyik vendéglője előtt

nepekkor... hiszen nem kell azt túlzásba vinni!

Az áldozás

A '90-es évek elején alkalmam volt részt venni egy Aradon megszervezett egészségügyi sorozaton, melynek keretében az Egyesült Államokból érkezett orvosok tartottak az egészség

Szentáldozás a fehéroroszországi Nikolszkij kolostorban 2018 húsvétján

Csak teljesen józan pilóta vezetheti a gépet

A kisfiú lassan rájött arra, hogy a borban van az a valami, ami ezt az érzést okozza, és keresni kezdte az alkalmakat, amikor titokban belekóstolhat a felnőttek eme itálába. Ez így folytatódott tizenéves korában is, míg azután, mint húszas évei elején álló fiatalember, teljesen alkoholfüggővé vált, s végül orvosa segítségét kérte.

Mi történt itt? Az orvos magyarázata szerint, a szervezetünkben az endorfinok a jó érzésért felelős hormonok, melyek normális esetben mozgás közben, a természet szépségét csodálva, vagy kellemes helyzetekben, barátaink, szeretteink körében tartózkodva termelődnek, elárasztva agyunkat és a boldogság hangulatát eredményezve bennünk. A probléma viszont az, hogy az alkoholt már a gyermekük fogantatása idejében rendszeresen fogyasztó szülők gyermekeinél ez a funkció fékeződhet, és inkább csak az alkohol jelenlét-

ében indul be. Ekképpen, az ilyen gyermekek élete teljesen józan állapotban szürkébb, szomorúbb mint az ugyanolyan körülmények között levő, endorfint normálisan termelő gyermekeké. Az alkoholfüggőségre való hajlam tehát ilyen módon öröklődhet, szinte előre be lévén programozva.

A pálinka alapanyaga, a cefre

Kedves Szülők! Álljunk meg egy pillanatra, és gondolkozunk el, milyen példát és örökséget hagyunk gyermekeinkre? Biztosak vagyunk-e abban, hogy semmi veszélyt nem jelent ez a szokás, és mindig urai leszünk a helyzetnek, s ugyanígy lesz majd

családunk, gyermekeink esetében is?

Táplálék vagy mérég?

Az alkohol, habár jelentős az energiatartalma¹, mégsem tekinthető valódi ételismiszernek, mivel az éhségérzetet elveszi ugyan, de ezzel egyidőben nem szolgáltat megfelelő tápanyagokat szervezetünknek („üres” kalóriákat képvisel). Ezen kívül a szervezetünk mérégként tekint rá, és azonnal harconi kezd ellene, megpróbálva – bizonyos, a májat nagyon megerőltető folyamat által – kiküszöbölni azt a vizelet, izzadás, kilégzés és egyéb utak révén. A rendszeres, akár kismértékű alkohol bevitele is hosszú távon a májsejteket károsítja, a *májcirrózis* nevű halálos betegséget okozva. Ezen kívül a gége, nyelőcső, hasnyálmirigy, gyomor és számos más szerv rákjáért is felelős lehet, különösen ha oly gyakori kíséreléssel, a dohányzással együtt fejtheti ki hatását.

A lányom, Erika, aki a marosvásárhelyi fogorvosi egyetemen végzett, elmesélte, hogy egyik tanárjuk miként magyarázta az alkohol eme hatását:

„Az alkohol egy zsírdó szer. Mármint: a gyomor és a vékonybél nyálkahártyáján keresztül a véráramba kerül, az pedig a sejtekhez szállítja. Az alkoholmolekula ekkor megtámadja a

sejteket azáltal, hogy a sejtfalban levő koleszterint is tartalmazó lipoproteint² oldani kezdi. A kettős

¹ 700 kilokalória 100 grammonként (pl. a kenyér kb. 300, a cukor 470, míg a zsír és olaj 960 Kcal-át tartalmaz 100 grammonként).

² Lipoproteinek: a sejtfalba beépülő,

lipoprotein rétegből álló sejtfal tönkremegy, és a sejt elpusztul – vagy, egy károsult, rákosodásra hajlamos sejtté válik.”

A rendszeres alkoholbevitel pedig rengeteg sejtet pusztít el, leginkább az alkoholt lebontani hivatott májban, ennek és számos más szerv betegségének vetve meg az alapját.

Az említett hatásokon túl, az alkohol az idegrendszer is megtámadja, idegességet, álmatlanságot, sőt az évek során súlyos pszichés és jellembeli elváltozásokat okozva. Másrészt, a fogyasztást követően nagyon gyorsan az agyunk homloklebenyébe jut, és ott befolyással lesz az e zónában levő döntési központunkra, percekkel belül megzavarva a helyes gondolkodást. Ezért is történt, hogy bár régebben a közlekedési törvények megengedték bizonyos mértékű alkohol fogyasztását autózás előtt, a rossz tapasztalatok miatt ez mára már teljesen tiltott dolognak számít.

Közülünk is kicsoda szállna fel egy olyan repülőgépre, amelynek pilótái nem teljesen józanok? Igen, de hát otthon, munka után... mondhatná valaki. De honnan tudhatjuk, mit hoz a következő perc? Mikor történik egy baleset, vagy valaki a családból megbetegszik, avagy hirtelen szükség lesz rám – de hogyan segíthetnék, ha bódult, nem teljesen beszámítható állapotban vagyok? S ha Isten Gondviselése folytán nem is történne semmi baj, igazságos-e szerettemmel szemben,

zsírt, fehérjét és koleszterint tartalmazó bonyolult összetételű anyagok.

hogyan esténként, amikor végre a család együtt lehet, legtöbbször ezen anyag befolyása alatt lás-

Elriasztó példák figyelmeztetnek lépten-nyomon: érdemes-e játszani az alkohollal?

sanak, megfosztva őket legjobb önmagamtól – amit különben a nap folyamán a munkahelyemen, idegen emberek esetében nem engedhetnék meg magamnak?

Ami pedig azt az egy-egy pohárkát illeti...

Droghatás

Az alkohol drogként, azaz kábító- és izgatószerként, vagyis tudatmódosítószerként viselkedik. Ezeknek pedig megvannak a maguk törvényei. Egyikük úgy szól, hogy – a szervezetnek az illető anyaghoz való hozzá szokása, kialakuló toleranciája miatt – a szer áldozata esetében fokozatosan egyre nagyobb adag szükséges ugyanazon eufórikus³ hatás elérésére, melyhez előzőleg a kisebb adag is elég volt.

³ Eufória – bódult örömalapot

Tehát: a fiatal ember egy-egy sörrel kezd, majd ezek szaporodni kezdenek. Évek múltán a sör mellett megjelenik a hatást felfokozó, kísérő tömény ital, majd egyesek ezután már csak a minél erősebb tömény szeszes ital után vágnak.

Sokan úgy gondolják, az alkoholizmus akkor kezdődik, amikor az embernek naponta kell az ital, sokszor már reggeltől kezdve, és rájön, hogy enélkül már nem tud meglenni. A legtöbben pedig csak a testileg-lelkileg tönkrement, dolgozni (majdnem) képtelen, mindenét elvesztett, a társadalmi létra legaljára került embereket tartják annak. Ennél szigorúbb vélemény az, amikor a „szociális ivókat” is – kik naponta talán még nem, de azért mindenféle alkalmakkor

szívesen isznak – már veszélyes helyzetben levőknek tartja.

Valójában azonban **az alkohollal való veszélyes játék már az első pohárral elkezdődik, s egyedüli biztonságunk csak az lehet, ha teljesen távol tartjuk magunkat** ezen emberi erőt messze meghaladó anyag minden cseppjétől.

Íme, miképpen figyelmeztet minket a Példabeszédek könyve:

„Ne nézd a bort, mily veres színt játszik, mint mutatja a pohárban az ő csillogását: könnyen alá csuszamlis. Végre, mint a kígyó, megmar, mint a mérges kígyó, megcsíp. A te szemeid nézik az idegen asszonyt, és a te elméd gondol gonoszsgot.” (Példabeszédek 23: 31–33)

Tehát, az Úr itt azt mondja, hogy nem csupán ne érintsük, hanem **rá se nézzünk** az itallal telt pohárra, annak ígéző és romboló hatása miatt.

– Hohó, álljunk csak meg egy percre – mondhatná most valaki. – *Ha mindez így van, akkor Isten miért teremtette meg az alkoholt...?*

Valóban Isten teremtette?

Azt olvassuk a Szentírásban, hogy Isten kezdetben mindent **tökéletesen** megalkotott, azaz nagyon jó volt:

„És látá Isten, hogy minden, amit teremtett vala, ímé igen jó.” (1 Mózes 1:31)

Tehát, ha minden igen jó volt, akkor ez azt jelenti, hogy a rossz, minden tartozékával – a halállal, elmúlással – együtt, még nem létezett. A halál csak a bűneset után hatolt be világunkba, Isten megengedve ezt azért, hogy itteni próba-időnk idejét és szenvedéseit le rövidítse. A bűnesetig tehát nem létezett a növények halála sem, együtt a rothadással, lebomlással, mivel az emberrel együtt az élővilág sem volt még a pusztulásnak alávetve. Márpedig az alkohol, mint tudjuk, a gyümölcsök rothadását kísérő erjedés folyamatában,⁴ a cukrok erjedését előmozdító élesztőgombák révén keletkezik. *Ez pedig valamikor a bűneset utáni időszakban jöhetett létre.* De kinek volt érdeke az Isten által a mi áldásunkra szánt növényi eledelből egy ilyen anyagot nyerni?

⁴ A gyümölcs, gyümölcslé természetes úton erjed, míg a gabonát különleges eljárás útján, a keményítőt cukorrá alakítva nyernek alkoholt.

A Szentírás lapjairól megtudhatjuk azt, hogy e világban egy másik hatalom is munkálkodik, mely – az Istennel ellentétben, ki minden jónak forrása – a rossz kigondolására és véghezvitelére törekszik,⁵ kihasználva az önző emberi lény ön- és környezet-

A mérges gombák közé tartozó légyölő galócából a hajdani pogány magyarok táltosai tudatmódosító szert főztek a révületi állapot elérése érdekében

pusztító tevékenységét is. Így hát nagyon valószínű, hogy e fellázadt, de rendkívül intelligens, gonosz lénynek a munkája nyomán jöttek és jönnek létre az újabb meg újabb vírusos és más betegségek, mérgező meg kábító hatású növények, mérges gombák, nem szólva a többi rossz dolog bekövetkeztéről – úgy mint a számos baleset, katasztrófa és háború. Ha ez így van, akkor **Sátán és angyalai**, valamikor a múltban, behatolva a természet laboratóriumába, **a Teremtőtől kapott tudásukat helytelen módon felhasználva érhatték el azt, hogy a szén-**

⁵ „Józanok legyetek, vigyazzatok: mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szeretejár, keresvén, kit elnyeljen.” (1 Péter 5:8)

hidrátokból – számos, bonyolult reakció révén, de időben nagyon gyorsan – **többek között etil-alkohol is keletkezzék.**

Kedves Olvasók!

Mai, megromlott világunkban melyik szülő engedné, hogy gyermeke az erdőben leszedett bármiféle, akár mérgező gombát is megegyen? Ugye hogy gondosan megválogatjuk azokat, ismerve a lehetségesen bennük rejlő halálos veszélyt? Ugyanígy nagyon ügyelünk, ha vipera-gyanús környéken járunk, másrészt óvakodunk patkánytól, kullancstól, szúnyogtól, döglegytől, ismerve, milyen fertőzést terjeszhetnek, s ugyanígy a penészes, romlott

ételektől... Miért ne használnánk hát ugyanezen bölcsességünket a kábító- és tudatmódosító szerként viselkedő káros anyagok: a dohány, alkohol, koffein, – avagy „durvább” rokonaik, a heroin, marihuána, LSD, stb. esetén is?

Keresztény emberekként azonban itt rögtön felvetődhet egy kérdés, mely talán egyes olvasóinkban már eddig is felötlött:

– De hát Isten nemde megengedte a Bibliában az alkoholos italok fogyasztását, sőt maga az Úr Jézus is e földi munkássága során fogyasztotta, sőt megáldotta a bort?

Ezennel egy rendkívül fontos problémához értünk, amelynek helyes megértésétől függhet sokak e földi boldogsága és majdani örök élete is.

Második rész: A részegítő italok és a Biblia

Számos könyv és tanulmány jelent meg e témában, de a cikkünk terjedelme miatt mindezeket nem mutathatjuk be.

Kedves Olvasók!

Isten valóban **megengedte** a történelem folyamán az erjedt bor fogyasztását, úgy, ahogy megengedte a többnejűséget és a rabszolgatartást is, de sohasem tekintette igazán jónak ezeket. Azonban látta, hogy az emberek, bűnösségük miatt ezekre vágyanak, és ezért, habár tudta, hogy nincsenek gyermekei javára, mégis ideig-óráig **megtúrta** és törvénye által **szabályozta** azokat. Például, az Ószövetségben az ároni papok esetében azt olvassuk, hogy Isten elé járulásukkor halálbüntetés terhe mellett tilos volt számukra az alkohol fogyasztása:

„Bort és szeszes italt ne igyatok, te és a te fiaid veled, mikor bementek a gyülekezet sátorába, hogy meg ne haljatok.(...) Hogy különbséget tehessetek szent és közönséges között, (...) és hogy taníthassatok Izrael fiait...” (3 Mózes 10:9–11)

Másrészt ott vannak az olyan figyelmeztetések is, mint amelyet már előbb bemutatunk a Példabeszédek könyvéből. Valóban, a Biblia beszámol arról, hogy Noé is ivott és lerészegedett, majd fiai meztelenül találtak rá,⁶ és Lót is – Szodomában kitanult módon – erjedt borral kábították el lányai, azért, hogy lealjasító, vérfertőző kapcsolatra léphessenek vele.⁷ Ám ezen szégyenletes események melyike hozná meg egy

– Isten Szentlelkére még érzékeny
– keresztény kedvét az italozásra?

„A bor csúfoló, a részegítő ital háborgó, és valaki abba beletéved, nem bölcs!” (Példabeszédek 20:1)

Most pedig lapozzuk fel az Újszövetséget!

A kánai menyegző (János 2:1–11)

Talán már a címről is eszünkbe jutott az Úr Jézus legelső csodája, melyet ez alkalommal hajtott végre, amikor is, egy valószínűen szegényebb sorsú fiatal párnak az esküvőjén vett részt. Amikor a borból kifogyva a fiatalok kellemtelen helyzetbe kerültek, az Úr megsajnálta őket, és a nagy, víztárolásra használt kőedényekben levő vizet⁸ borrrá változtatta.

Első olvasatra azt gondolnánk, hogy Jézus itt sok-sok alkoholos

ital elfogyasztására adott lehetőséget. Csakhogy, az itt bornak fordított görög szó, az *oinosz* (mivel az Újszövetségnek ez az eredeti nyelve), a szótárak szerint mind *bort*, mind *mustot* jelenthet. Azaz, a fordítóktól – mint amilyen Károli Gáspár volt – függ, hogy erjedt vagy erjedetlen szőlőlevet látnak az *oinosz* szóban. Az európai – magyar, román, angol és más – fordítókra valószínűleg erős behatással lehetett saját kultúrájuk. Körülnéztek házájukban, és úgy gondolták: ha esküvő volt, akkor *bizonyosan* szeszes italt ittak! De vajon hogyan fordítaná ma ezt a szót egy onnan, a Közel-Keletről származó muzulmán, akinek ősei, és egész környezete már majdnem másfél ezer éve kerülik az alkoholos italok használatát?

És főleg: hogyan gondolkozott maga az Úr Jézus?

A Szentírás tanúsága szerint Istennél, az Atyánál nincsen vál-

Muzulmán, alkoholmentes esküvő

⁶ 1 Mózes 9: 20–22

⁷ 1 Mózes 19:32–36

⁸ A hat kőveder mindegyikében két-három metrétá fért (a tudósok szerint 1 metrétá kb. 30–40 liter lehetett). Összesen tehát több mint 600 liter bort teremtett az Úr (János 2:6–8).

A szőlő az Ószövetségben Izrael jelképe volt

tozás.⁹ Így hát lehetetlen lenne azt gondolni, hogy Isten egyik pillanatban a papokat arra figyelmeztesse, ne igyanak, azért hogy a népet tiszta fejjel tanítani tudják, avagy máshol arra kér, hogy a részegítő borra rá se tekintsünk, és mégis, most e helyzetben, ezeröttszáz év múltán, Fia által – Aki saját tanúsága szerint is egy volt Ővele,¹⁰ és Aki Menyneyi Főpapként¹¹ minden papnál nagyobb – e hatalmas mennyiségű részegítő italt nyújtsa a házasságkötés szent alkalmára összegyűlteknak.

Jó, mondhatná valaki, de pontosan itt, a kánai menyegző alkalmával olvassuk a násznagynak a vőlegényhez intézett szavait is:

„Minden ember a jó bort adja fel először, és mikor megittasodtak, akkor az alábbvalót: te a jó bort ekorra tartottad.” (János 2:10)

⁹ „Minden jó adomány (...) felülről való, és a világosságok Atyjától száll alá, aki-ben nincs változás, vagy változásnak árnyéka.” (Jakab 1:17)

¹⁰ „Én és az Atya egy vagyunk.” (János 10:30)

¹¹ Zsidók 4:14–15

E vers szerint az esküvőkön való ittas állapot megszokott lehetett ezen ember és talán a többi vendég számára is – így hát esetleg ez alkalommal is ugyancsak erjedt borról lenne szó?

A román, Cornilescu féle fordítás a *mikor megittasodtak* kifejezést így adja vissza: „*când au băut bine*” – azaz, *amikor jót, eleget ittak*. Ha ez a közelebbi fordítás, akkor a dolog nagyon leegyszerűsödik: bármely szívélyes házi-asszony, ha lehet, először a jobb ételt vagy italt adja fel, s mikor már eleget ettek és ittak vendégei, akkor kerül elő az esetleg picit szárazabb kalács, avagy nem olyan tökéletes alma vagy egyéb gyümölcs...

Másrészt az, hogy e pillanatban, miután az eredeti bor elfogyott, még mindig ilyen jól megtudták állapítani az ízeket, azt sugallja, hogy nem voltak megittasodva, tehát az éppen elfogyott bor sem volt alkoholos. Nagyon valószínű, hogy Jézus egy hívő, részegséget teljesen elutasító fiatal párt tisztelt meg jelenlétével.

Ezzel kapcsolatban többször hallottam már azt, hogy nálunkfele a tiszteletes urat vagy a plébánost is meghívják az esketést követő ünnepi lakomára – ám azok egy idő után diszkréten távoznak, az ott elkezdődő helytelen viccek és duhajság miatt, amelyek a megtéretlen, s az alkoholtól is megzavart elmék szüleményei.

És még egy eset...

Az Úrvacsora szereztetése

A kovásztalan kenyerek ünnepének első napján¹² az Úr Jézus egy helyet keresett, ahol a keserű füvekből (főzelékféléből), sült bárányhúsból és kovásztalan kenyérből álló, az Ószövetségben általa 1600 évvel azelőtt elrendelt pászkavacsorát¹³ elköltheti a tanítványokkal. Ennek elemeiből választotta ki azon a csütörtök estén a kovásztalan kenyeret, amely az ő megtört testét hivatott jelképezni, és a bort, melyet az idők folyamán a zsidók ezen ünnepi vacsora részévé tettek.¹⁴ A szőlő az Ótestamentumban Izrael jelképe volt,¹⁵ az Úr pedig földre jövétele alkalmával is, már a munkássága folyamán az igazi szőlőtőhöz hasonlította magát, tanítványait pedig a szőlőveszőkhöz.¹⁶

A kérdés ismét ugyanaz: az itt újból megjelenő, Károli által ugyancsak bornak fordított *oinosz* szónak mi lehet az igazi értelme? Must vagy bor?

¹² Máté 26:17–19

¹³ 2 Mózes 12:8

¹⁴ Máté 26:26–28

¹⁵ „A Seregek Urának szőlője pedig Izrael háza...” (Ézsaiás 5:7), „Pedig én úgy plántáltalak vala el téged, mint nemes szőlővesszőt, mindenestől hűséges magot: mimódon változtál hát nékem idegen szőlőtőnek fattyú hajtásává?” (Jeremiás 2:21)

¹⁶ János 15:5

Először is, az Úr bűntelen testét kovásztalan kenyérnek kellett jelképeznie, mivel az Egyiptomban használatos, onnan eredő kovász a bűn jelképe volt.¹⁷ Ennek nyomán felvetődik egy új kérdés: Ha az Úr testét nem képviselhette kovászos, erjedési folyamaton átesett kenyértészta, akkor szent vérenek jelképéül használhatott-e erjedt szőlőlevet?

Ugyanitt újból eszünkbe jut a már említett, a szolgáló papoknak adott, alkoholfogyasztást tiltó parancs is – itt pedig **Főpapunk** a világtörténelem és a Megváltási Terv legfontosabb mozzanatára készült: az emberiségért elszentelt engesztelő áldozatára. Gondolhatná-e valaki azt, hogy Isten Fia, aki néhány órára rá a keresztalál kínjait enyhítendő sem fogadta el a könnyörületből felé nyújtott kábító hatású, mirhás borkeveréket,¹⁸ itt mégis részegítő italt fogyasztson, a legnagyobb kísértés órája előtt állva, tanítványaival együtt...?

S egy másik gondolat: a poharat felemelve az Úr így szólt:

„Mondom pedig néktek, hogy mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének ebből a

Kovásztalan kenyér – macesz – készítése a zsidó Pészach (Pászka) alkalmával

terméséből mind ama napig, amikor újan iszom azt veletek az én Atyámnak országában.” (Máté 26:29)

Tehát, ha az Úr azt mondja, hogy a szőlőtőnek azt a termését, amit a kezében tartott, majd csak ott issza újból velünk, akkor, **ugyanazon italról lévén szó itt is és ott is**, logikus lenne azt gondolnunk, hogy már az utolsó vacsorán is egy erjedetlen terméket használt, hisz a mennyben már nem lesznek erjedt, alkoholos italok.

Az alkoholos italok fogyasztásának kérdése is illeszkedik a többi, vitatott bibliai probléma körébe:

Az utolsó vacsora – Harry Anderson festménye

¹⁷ „Azért ne a régi kovással ünnepeljünk, sem rosszaságnak és gonoszságnak kovászával, hanem tisztaságnak és igazságnak kovásztalanságában.” (1 Korintus 5:8)

¹⁸ „És mirhás bort adnak vala neki inni, de ő nem fogadá el.” (Márk 15:23)

Tudjuk, hogy a mennyek országában többé nem lesz halál,¹⁹ s ugyanígy romlás, enyészet sem.

¹⁹ „... és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé...” (Jelenések 21:4)

a helyes válasz bizonyosságát személyes Igekutatás, ima és elmélkedés gyümölcseként fogjuk elnyerni azon Tanító által, kit Urunk, mennybemenetele előtt hátrahagyott:

„Ama Vigasztaló pedig, a Szent Lélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít majd titeket...” „De amikor eljő amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra.” (János 14:26, 16:13).

Csakhogy egy dolog ráébredni az igazságra, és más dolog gyakorlatba is ültetni azt. Ki segíthet nekünk változtatni valamin, amiről bár tudjuk, hogy nem helyes, mégis esetleg már életünk részévé vált? „Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a

munkálást (véghezvitelt) az ő jó kedvéből.” (Filippi 2:13)

Az Úr segítsen meg mindannyiunkat hogy e téren is az Ő útjára lépjünk, s azon haladjunk mindvégig. Ámen.

Jancsó Erik, Kolozsvár

Teremtés vagy evolúció?

A teremtés IQ-ja¹

Látszólag nincs semmi meglepő abban, hogy a hangyák hangyaként, a madarak madaraként, az emlősállatok pedig emlősöként viselkednek. Táplálkozási, védekezési, szaporodási tevékenységeik jelentős részét születésüktől fogva adott módon, ösztönösen hajtják végre. De honnan tudják az állatok, hogy mit, mikor és hogyan kell csinálniuk? Honnan származik a természet intelligenciája? Vajon mivel magyarázhatjuk az élőlények „célszerű” testfelépítését, illetve

az ezekhez tartozó intelligens viselkedésformákat? A különböző állatfajok és -csoportok is rendelkeznek speciális problémamegoldó képességekkel, de ezek jórészt nem tudatosan, hanem automatikusan, örökletesen működnek.

De vajon honnan származik ez a **kódolt intelligencia**?

Az ösztön a viselkedéstudományokban (etológiában, pszichológiában) használt fogalom. Nincs egyértelműen elfogadott definíciója, de a meghatározásokban általában közös, hogy fajspecifikusnak, veleszületettnek és rögzítettnek tartják az ösztönös viselkedésmintákat.

Az evolúció szerint...

Az ösztönös viselkedésmintázatban minden változás a mutációk (ugrásszerű, öröklődő genetikai változás) által, és a szelekció, azaz a természetes kiválogatódás által történik. Mindez a véletlen „segítségével” és a nagy időszelekciók alatt zajlik le. Azt feltételezik, hogy az ösztön olyan, mint a számítógépben egy program, be van „égetve” az agyunkba. Úgy alakult ki, mint minden más tulajdonságunk az evolúció folyamán. Egyszerűen azok az elődeink voltak életképesebbek, akikben kialakultak ilyen ösztönök, pl. aki félt a tűztől, jobb eséllyel maradt életben, és szaporodott. Vagy a pókoktól, kígyótól való félelem is a túlélést szolgálta, ezért ez a tulajdonság egy idő után elterjedt.

Kérdés, hogy a tanult, tapasztalt dolog hogyan vált öröklődővé? A tanult dolgok ugyanis nem

Európai aranylile

Csendes-óceáni aranylile Alaszkában, nász-tollzatban

¹ IQ: intelligencia kvóciens – a pszichológusok által használt fogalom, mely az egyén intelligenciájának szintjét hivatott kifejezni. Az IQ-t számos teszt segítségével állapítják meg.

öröklődnek. (Ha pl. az apám megtanult angolul, én azt nem öröklöm, nekem is meg kell tanulnom, hogy tudjak.) Az ösztönös mozgásminták öröklött, genetikailag meghatározott voltát bizonyítja, hogy gyakorlás vagy tanulás nélkül is elvégezhető cselekvéssorok. Ilyen pl. a madarak fészeképítése.

Mit mond a Biblia?

Miután megismertük az evolúció felfogását, kérdés, hogy mit mond a Biblia az állatok viselkedéséről, életmódjáról, vagy a tudomány szavával élve, az ösztöneikről. Honnan származnak, hogyan működnek?

A természet „beszél”, de nemcsak az „egek” (Zsoltár 19), hanem az élőlények is.

„Egyébiránt kérdezd meg csak a barmokat, majd megtanítanak, és az égnek madarait, azok megmondják néked. Avagy beszélj a földdel és az megtanít téged, a tengernek halai is elbeszélnek néked. Mindezek közül melyik nem tudja, hogy az Úrnak keze cselekszi ezt? Akinek kezében van minden élő állatnak élete, és minden egyes embernek a lelke.” (Jób 12:7–10)

Az aranylile

A csendes-óceáni aranylile mintegy 4500 km-t repül étlenszomjan, nagy magasságban (1-től 4,8 km-ig), pihenés nélkül, 88 órán, azaz három napon és négy éjszakán keresztül. 51 km-es sebességgel száguld e kis madár, 70 gramm zsírtartalékkal. Alaszkától a Hawaii szigetekig. A tudósok kiszámították, hogy ezt a távot csak 82 gramm zsírtartalékkal tudná megtenni. Akkor hogyan képes erre? Úgy, hogy egyéb vándormadarakhoz hasonlóan, az aranylilék

V-alakban repülnek, és a V csúcsában (a vezérmadár pozícióban) sorra váltják egymást. Pár hónaposan a kicsiket otthagyják a szülei és Hawaii-ba repülnek.

A sarki csér

Ám a távolsági rekorder a vándormadarak között a *sarki csér* (*Sterna paradiseae*).

Sarki csér

Ez a 80–120 gramm testtömegű, 75–85 centiméteres szárnyfesztávolságú sirályfaj maratonja során nem kevesebb, mint 70.000 kilométert tesz meg évente az Északi-sarkvidéktől a Déli-sarkvidékig, ott össze-vissza kószálva, majd visszatérve északra. Ő a fényesség madara. Az Északi-sarkkörön túl ottlétük alatt nem megy le a nap, ugyanez a helyzet az Antarktisz környékén is. Mindig ott van hát, ahol fény van.

Valóban igaz lenne az a manapság igen széles körben hangoztatott elképzelés, mely szerint a kezdeti tudatlan anyagmassza hosszú-hosszú idő leforgása alatt intelligenssé vált? Sajat magától intelligens a természet? **Vagy pedig egy természetfeletti, külső intelligencia tükröződik sokszínién világunkban**, amely a saját végtelenül ötletes megoldásait alkalmazta az élővilág kialakítása során?

1. Először is, még senki nem figyelt meg olyan hasznos mutációt, amely új szerv vagy új komplex viselkedésforma megjelenését eredményezte, vagy azt mozdította volna elő. Sőt, a genetikai mutációk szinte 100 százalékban olyan változást okoznak az élőlényben, melynek következtében az teljesen életképtelenné válik. Szerencsés esetben a mutáció semleges, azaz nem okoz zavart az élőlény élete során, de nem is jelent semmiféle előnyt a számára.

2. Másodszor, sok létező tulajdonság nem magyarázható meg a fokozatos kialakulás elméletével, mert csak jelenlegi, „kész” formájában jelent előnyt az élőlénynek; egy elképzelt kialakulási lánc átmeneti elemei haszontalannak, sőt, gyakran hátrányosnak bizonyultak volna. Egyszerre, teljes egészében kellett megjelennie, a hozzá tartozó zsákmányszerzési magatartással együtt. Mindez evolúciós úton elképzelhetetlen. A józan ész szavára hallgatva, megfontolásra javasoljuk azt a lehetőséget, hogy az élőlényeket egy magasabb rendű értelem „szerelte fel” a megfelelő testrészekkel, és „programozta be” az ezekhez illeszkedő viselkedésre.

A homoki lábastyúk

A természet IQ-ja című könyvben a szerzők tömegével említik a példákat, amelyek csodálatból ámulatba ejtik az embert. Ha már a madarakat említi a Szentírás, kérdezzük meg a kelet-ausztráliai *homoki lábastyúkot* (Leipoa ocellata – más néven máleó, vagy homoki ásótyúk). A hüllők és a madarak esetében az utódok szü-

Homoki lábastyúk a fészekdombján

letéséhez az is elengedhetetlen, hogy a szülők a tojás kikeltéséhez éppen a megfelelő hőmérsékletet biztosítsák. Ez a maga élőhelyén közönséges madár ezt oly módon éri el, hogy valóban rászolgál az „élő termosztát” elnevezésre.

Óriási, inkubátorszerű fészekdombjában rendszeresen ellenőrzi a talaj hőmérsékletét, és azonnal korrigálja is, ha az 1 Celsius foknál nagyobb mértékben eltér a tojások költéséhez megfelelő értéktől. A lábastyúk szülők először egy öt méter átmérőjű, egy méter mély gödröt ásnak. A tél folyamán kb. ötvenméteres körzetből gallyakat és leveleket gyűjtenek, s a gödörbe halmozzák azokat. Amikor az egybegyűjtött anyagot az eső jól átáztatta, az egészet homokos földdel fedik be, félméteres vastagságban. Így jön létre a mintegy másfél méter magas, krátterszerű fészek, amely akár 30 köbméter térfogatú is lehet.

A lábastyúk rothadó levelekre, a költődomb belsejében levő tojáskamrába rakja le tojásait. A hím előbb ellenőrzi, hogy megfelelőek-e a körülmények, s csak

ezután engedi a nőtényt tojást rakni. Amikor a nőtény kijön, a hím betemeti a tojáskamrát. Tavasztól kezdve három-négy hónapon keresztül a tojó henteente egyszer megjelenik, lerak egy-egy tojást, s a vár gondját mindig párjára bízta. A költési időszak nagyon hosszú. A megfelelő költési hőmérsékletről *kilenc hónapon* keresztül, fáradtságos munkával a hím madár gondoskodik. A tojásokat tulajdonképpen a domb melege kelti ki. A hím időnként a domb belsejébe dugja a csőrét, hogy ellenőrizze a bucca földjének melegét (valószínűleg a nyelvével, vagy a szájüregével képes megmérni a pontos hőfokot).

Az inkubátor szerepét betöltő földhalom hőmérsékletét lehetetlen pontossággal 34 °C-on tartja. Maximum csupán plusz-mínusz egy fok eltérést engedélyez, jóllehet azon a vidéken meglehetősen erőteljes a napi és évi hőmérséklet-ingadozás. Tavasszal a rothadó növényi anyagok hőt termelnek, amitől a tojások túlmelegedhetnének. Ekkor szorgalmasan leszedgeti a homokot

a domb tetejéről, és kiengedi a felesleges meleget. Nyáron a túlzott napsütéstől kell óvnia a halmot – ilyenkor több földet kapar a halomra, nehogy a napsugárzás túlmelegítse a fészket. Ősszel pedig, amikor hidegebbre fordul az időjárás, s a domb belsejében lévő, növényi bomlásból származó hő is lecsökken, napközben leszedi a felső rétegeket, hogy a nap a fészek közepére süssön, és felmelegítse a tojásokat. Estére aztán újra betakargatja őket, hogy visszatartsa a hőt. Érdekes, hogy a lábastyúk képes megjósolni az időjárást: tudniillik gyakran már néhány órával az időjárásváltás előtt elvégzi a költődombon a szükséges változtatásokat...

A kikelő csibék más-más időpontokban ássák ki magukat a fészekből, s azonnal el is hagyják a „családi fészket”. **Senkitől nem látják, hogyan kell dombot építeni vagy fenntartani annak hőmérsékletét. Mégis, amikor „nagykorúak” lesznek, ők is éppen úgy viselkednek, mint a szüleik.**

Ez a madár egymagában képes szembeszállni mindenféle evolúciós teóriával. Ugyanis elképzelhetetlen, hogy a lábastyúk bármilyen más madárból fejlődött volna ki, akár lépcsőzetes változások, akár egyszeri mutáció eredményeképpen. Különleges hőmérsékletérzékelő-képessége már önmagában is szenzációs, s ehhez párosul a madár egész költési magatartásának alapossága. A megfelelő időben speciális költődombot épít, növényeket gyűjt, és homokot halmoz rá. A hím megfelelő tudás és magatartási formák birtokában van ahhoz, hogy mindig a megfelelő módon ellensúlyozza a domb belsejének hőingadozását, időjósági képes-

ségéről nem is beszélve. A lépcsőzetes kialakulás lehetőségét kizárhatjuk.

A madár egész életmódjának, költési metódusának csak akkor van értelme, ha viselkedésének **minden egyes mozaikja a helyén van.** Ha bármelyik elem hiányzik – mondjuk a hőmérséklet-érzékelő szerv, a dombépítés mesterségének tudománya, vagy az a tudás, hogy mi a teendő a különböző hőmérséklet-eltérések esetén –, akkor a madár nem tudná kikeltetni tojásait. Az egyszeri mutációval való kialakulás pedig

(vagyis, hogy egy egészen más-képp költő madárnak hirtelen egy lábastyúkfiókája született volna) a hihetetlen komplexitás miatt lehetetlen. A homoki lábastyúk az apai gondoskodás mintaképe. Ám e madár eredetére vonatkozóan a legösszetettebb magyarázat az, hogy ezt a fajt is **egy igen ötletes és precíz természetfeletti intelligencia hozta létre**, a sikeres költéshez szükséges ösztönzésekkel, a hőmérséklet mérésére alkalmas érzékszervvel, valamint a meleg szabályozására szolgáló összetett képességeivel együtt.

Mikor félünk, vagy kételkedünk Isten gondoskodó és mindenható voltában, kérdezzük hát meg az ég madarait: az ő megnyugtató válaszuk gyógyír lesz szívünkre.

Bibliográfia: A fenti példák Hornyánszky Balázs – Tasi István: *A természet IQ-ja* című könyvéből valók.

Szabó Attila, nyugdíjas lelkész és biológianár,
Balatonfüred

Igemorzszák

A csoda, amely Rád is vár

„De eljő az óra, és az most vagyon, amikor az igazi imádók lélekben, és igazságban imádják az Atyát: mert az Atya is ilyeneket keres, az ő imádóit.” (János 4:23)

Kedves Olvasó, keresztény Testvérem!

A következő percekben, ahogy Krisztus Urunk is mondaná, meghívlak: gyere, pihenjünk meg egy kevéssé (lásd Márk 6:31 versét), a mindennapok forgataga között, megnyitva szívünket Isten Igéje hallására és megértésére.

Imádkozzunk:

„Mindenható Istenünk, Te, Aki belelátsz az emberi szívekbe, ismered életünket, vágyainkat, titkainkat és tetteinket, jöjj és nyisd meg a mi „vak” szemeinket és annyi éve megkeményedett szívünket, hogy megérthessük a Te Igédet, mely már oly sokszor szólt mihozzánk, de nem figyeltünk arra, hogy megértvén azt, békességre és reményre találhassunk Te Benned, e békétlen

és meggyötört világban. Krisztus Urunk nevében kérünk, halgass meg. Ámen!”

Isten Igéje, amely a mai alkalommal szól mihozzánk írva található a János írása szerint való Szent Evangélium negyedik fejezetében. Meghívlak hát, vedd elő Bibliádat, és kövesd az Igét és ez által vizsgáld meg mindazt, amit leírtam és most olvasol. Ne feledjük: minden vallásos jellegű információt melyet hallunk csak akkor higgyünk, és fogadjunk el ha az a Szent Írással megegyezik. Ha pedig nem egyezik meg, akkor azon gondo-

latoknak, információknak nincs mit keresniük az életünkben és hitgyakorlatunkban. Tégy hát így ezzel az írással is.

Történetünk majdnem négyezer évvel ezelőtt kezdődik, amikor Jákób családjával együtt Mezopotámiából való kijövése után (1 Móz 33:17–20) keresi azt a

Jákób kútja ma, a fölé épített görögkeleti templom alagsorában, Síkár mellett

Csak Jézus tudja újjáépíteni romba dőlt életünket. Az 1241-beli tatárjárásban elpusztult óradnai középkori ferences templom romjai

helyet, ahol letelepedhet, ahol a nehéz szolgálati évek után végre megpihenhet. Kedves olvasó, bizonyára életed során Te is megtapasztaltad ezt az élethelyzetet, amikor társaddal, gyermekeiddel kerested az „otthont”. Kerested azt a helyet ahol megpihenhetsz, amelyről végre azt tudod mondani „ez már a mienk”, és innen már nem kell tovább mennünk. Jákób is talál egy ilyen helyet és az Ige szerint „*megvevé a mezőnek azt a részét ahol sátorát felvonta vala, Khámornak, a Sekhem atyjának fiaitól száz pénzen.*” (1 Móz 33:19)

Te is felvontad sátorod, melyért harcoltál és dolgoztál egy életen át, kedves olvasó? És amikor elérkezik a búcsú ideje, az ember elgondolkodik azon, hogy kié is lesz az, amiért annyit harcolt? Jákób az 1 Móz 48:22 szerint ezt az örökséget szeretett fiának, Józsefnek ajándékozta, mert tud-

ta, hogy hűségesen gondját viseli mindannak, amit kapott, úgy ahogy azt Egyiptom javaival is tette. Mert csak azok lehetnek majd örökösök az Isten országában, akik e földi létben mind a kevesen, mind a sokon hűek maradtak (lásd Lukács 16:10 versét).

Eltelik kb. ezer-nyolcszáz év, és amint János Evangéliumának negyedik fejezetében látjuk, Jézus megáll egy forrásnál pihenni. Nem akármilyen forrásnál, hanem a Jákób forrásánál. Közel ahhoz a helyhez, amelyet anyai évvel ezelőtt Jákób adott örökségül fiának, Józsefnek.

Meleg van, rettentő déli nap süt. Ilyenkor ott Keleten minden ember a házában tartózkodik a nagy hőség miatt. De van egy asszony, aki éppen ebben az órában indul el vizet meríteni, mivel tudja, hogy ilyenkor senkivel sem találkozik. Mert ennek az asszonynak nincs békesség a szívében, nyugtalan és rejtőzködik, vádolja valami. De vajon mi?

Drága testvérem, e pillanatban arra gondolok, hogy talán téged is vádol a szíved, már évek óta. Keresed a nyugalmat, de nem találsz. Lehet, hogy züllésben, esetleg rejtőzködésben meg sírásban, vagy önmagadat becsapva próbálsz elfojtani a lelki ismereted? De ez nehezen megy. Még bírod? Van még erőd tovább – csendben, de biztosan – elpusztítani lelkedet?

Isten nem várja el tőlünk a lehetetlent, vagyis azt, hogy egyedül hazataláljunk, hanem Ő indul el keresésünkre.

Olyan csodás és lenyűgöző az a tény, hogy Krisztus ismeri gyötrelmeidet, látja küzdelmeidet, kétségbeesésedet, és eljön hozzád a megszólító Igéje által. Éppen úgy, amint megszólította egykoron a samaritánus nőt: „Adj innom!”

Kedves keresztény testvérem, az Emberfia azért jött: „... *hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett.*” (Lukács 19:10) És valóban, Krisztus megkeresi ezt a társadalomtól megvetett, bűnös múlttal rendelkező asszonyt is ott, ahol senki sem keresné, ahol még ő sem gondolná, hogy valaki rátalál – és felajánlja számára a gyógyírt. Így szól hozzá:

„– *Ha ismernéd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki ezt mondja néked: Adj innom!; te kérted volna őt, és adott volna néked élő vizet.*” (János 4:10)

Krisztus nem várja el bűnbességet teremtményeitől a lehetetlent, vagyis azt, hogy egyedül hazataláljunk, hanem saját maga indul el eltévedt báránya után, hogy felkutassa, majd megőrizze azt, ami el volt veszve.

Kedves Testvérem! Utánunk is elindult már a Mester, hogy ránk találjon e világ szennyében, amelybe belemerültünk, hogy megkeressen függőségeinkben, megkötöttségeinkben, és felajánlja számunkra is ugyanazt a vizet, melyet egykoron a Jákób kútjánál az életbe befáradt, megvetett samáriai asszonynak kínált. Olyan víz ez, amelyet ha megkóstolunk, soha többé nem szomjúhozunk az e világ kínálta bódulatot.

Akarod-e ezt a vizet? Ha igen, akkor engedd, hogy a Mester rád

találjon. Ne menekülj tovább előre, hanem állj meg, és add át magad Neki – egész életedet és bűnös szívedet – és békére lelsz.

De mi ennek a gyógyulásnak a feltétele?

„Monda néki az asszony:

– Uram, add nekem azt a vizet, hogy meg ne szomjúhozzam, és ne jöjjek ide meríteni!

Monda néki Jézus:

– Menj el, hívd a férjedet, és jöjj ide!” (15–16. versek)

Nem elég akarni azt a vizet – amely a Szent Lelket és Annak átformáló erejét jelképezi –, hanem meg kell születnie bennünk a vágnak, hogy lemondjunk bűnös életünkről, szokásainkról, eljutva odáig, hogy múltunkat megutálva és Isten előtt feltárva, őszintén fájjaljuk és bánkódjunk miatta. Csak ezután következhet be a gyógyulás.

Számunkra nem sokat jelent ez a kérés Krisztus részéről: „Menj el, hívd a férjedet, és jöjj ide!” – ámde ennek az asszonynak e szavak a szíve legrejtettebb és legfájdalmasabb pontját érintette. E pillanatban válaszút elé került: kellene az élő víz, melyet Krisztus felkínál, de azt is tudja, hogy ennek van egy feltétele – az eddigi életfelfogással való teljes leszámolás.

Csak azok lelhetnek gyógyulásra, akik őszinték tudnak lenni Istennel, felebarátaikkal és önmagukkal szemben.

Most küzdelem zajlik az asszony szívében: vajon miért érdeklődik a férjem iránt? Mi köze ennek az idegennek ahhoz, hogy van-e vagy nincs férjem? Ha akar, ekkor hazudhatott volna, úgy

ahogy sokszor mi sem valljuk be bűneinket Krisztusnak, hanem ki-magyarázzuk azokat. Ezért van az, hogy soha meg nem gyógyulunk. De ő egy másik utat is lát maga előtt, és végül ezt választja.

A víz, amelyet Jézus ad nekünk, örök életre buzgó víznek kútfeje lesz bennünk (János 4:14). Az Ünökő havából táplálkozó Izvor pataka Radnaborberek felett

„Felele az asszony és monda:

– Nincs férjem.

Monda néki Jézus:

– Jól mondad, hogy: *Nincs férjem, mert öt férjed volt, és a mostani nem férjed: ezt igazán mondtad.*” (17–18 versek)

Csak azok lelhetnek gyógyulásra, akik őszinték tudnak lenni Istennel, felebarátaikkal és önmagukkal szemben. Amely ember nem tud ekként Istene elé járulni, az soha nem lel gyógyulásra és megbocsátásra.

És ettől a perctől kezdve e samaritánus asszony már nem szégyelli magát az emberek előtt, hanem másokat is lelkesen, örömmel kezd hívni a megtalált Messiáshoz.

„Ott hagyá azért az asszony a vedrét, és elméne a városba, és monda az embereknek:

Jertek, lássatok egy embert, aki megmonda nékem mindent, amit cselekedtem. Nem ez-é a Krisztus?” (28–29. versek)

Mekkora változás, mekkora öröm, mekkora csoda! Igen, kedves tesvérem, Krisztus még egy elveszett bárányát megtalálta. De még annyian el vannak veszve, közöttük lehet ott vagyunk mi is; de Ő megszólít, és kész megkeresni ott, ahol vagyunk. Mert nem lehetünk soha annyira távol, hogy Krisztus meg ne találja.

Kedves Olvasó! Ne csüggedj, hanem kiálts fel tiszta szívedből Istenhez, és meglátod, megérkezik a segítség. Ám ne feledd, Krisztushoz csak akkor jöhetsz, ha őszinte, igazi imádójává akarsz lenni.

„De eljő az óra, és az most

vagyon, amikor az igazi imádók **léleekben, és igazságban**

imádják az Atyát...”
Ha el akarod hagyni bűnös múltadat, életedet, Átala és Ő Benne új életet kezdve, akkor a bűnbocsánat és az új, tiszta kezdet csodájának Te is részese lehetsz.

A kérdés most a következő: **akarod-e mindezt?**

„A mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme legyen mindnyájan ti veletek. Ámen.” (Jelenések 22:21)

Varga István Győző,
gyógypedagógus,
ifjúsági tanácsadó,
Marosludas

Ifisarak

Gyógyulás

„Mert én, az Úr vagyok a te gyógyítód.” (2 Mózes 15:26 - Új Prot. Ford.)

Az orvos csalódottan rázta meg fejét. Betegén a javulás legkisebb jele sem látszott. Immár tíz napja, hogy az idős úr semmiféle gyógykezelésre sem reagált. Teljesen elhagyatottan feküdt a kórházi ágyon, úgy tűnt, ereje sincs már, hogy életéért küzdjön. Elfáradt, beletörődött sorsába. A következő napon az orvos ismét megrázta a fejét, ám ezúttal az őt ért meglepetéstől. Az idős úr minden életfunkciója a normális értéket mutatta. Párnájára támaszkodva ült az ágyon, teljesen visszanyerve egészséges színét. – Mi történt Önnel? – kérdezte az orvos. – Tegnap már teljesen feladtuk a reményt, most pedig minden tökéletesen működik. Mi történt?

Az öregúr mosolyogva bólintott:

– Igaza van, doktor úr, tegnap valami történt: meglátogattam az unokám, aki azt mondta nekem:

„Ó, nagypapa, haza kell jönnöd, gyorsan, mert elromlott a biciklim”. (Bruno Ferrero)

A fenti igei mottóban azt olvastuk, hogy az Úr a mi gyógyítónk. De kevesen gondolnak arra, hogy **Isten a mellettünk levő ember teste és lelke gyógyításához minket akar felhasználni**. A mai elhidegült, digitalizált világ egyik legnagyobb átka az elszigetelődés. *Házaspárok, szülők és gyermekek élnek életüket egy fedél alatt, miközben mindenki a saját elfoglaltságainak, külön tévékészülékének, számítógépének, okostelefonjának a rabja*. Ennek egyik még láthatóbb formája a fizikai eltávolodás: a férj, feleség, a gyermekek vagy a szülő(k) valahol külföldön, ritkán hazavertődve – de akár ugyanabban a városban, faluban, de egymás iránt már szeretetet nem érezve – töltik el napjaikat.

Ha van valami, ami teljesen értelmetlenné teszi az életet, az a borzalmas érzés, amikor valaki egy nap ráébred, hogy már igazából senkinek sem kell. Vagy esetleg csak valamilyen anyagi célból: a pénze, a munkája, vagy a halálakor hátramaradó örökség miatt túrik még meg maguk mellett. Ezzel szemben az igazi szeretet a szeretett lény közelségére vágyik, mindenféle önző érdek nélkül.

Kedves Fiatalok! Próbáljátok beleképzelní magatokat az életük vége felé járó nagyszülők helyébe! Ti mire vágnátok az ő helyükben?

Kedves Szülők és Nagyszülők! Most, amíg még nem késő, döntsük el azt, hogy minél több, szeretettel és odafigyeléssel teli időt fordítunk egymásra – amíg még van kire. Dobjuk ki a szemetet életünkéből! Mi lenne, ha napi számos értékes órát, amit szabad időnkben a különféle képernyők előtt töltünk el, a körülöttünk levőkre fordítanánk?

Fiatalok és kevésbé fiatalok! Mi lenne, ha a szórakozás, a karrier meg az anyagiak utáni hajszát mérsékelnénk, lejjebb csavarva effajta igényeink lángját, és megpillantánánk egymásban a valódi szeretetre és megértésre vágyó, sokszor már mindenben csalódott, elfásult embert?

Az Úr gyógyításának eszközei lehetünk egymás számára, ha ezt valóban akarjuk, és hittel kérjük Tőle.

Szabó Attila,
Balatonfüred
(és J.E.)

Gyermekoldal

Dániel az oroszlánok vermében (Dániel 6. fejezete)

„Az én Istenem elbocsátotta angyalát, bezárta az oroszlánok száját, és nem árthattak nekem...” (Dániel 6:22)

Az Úr megengedte, hogy a zsidó nép fogóságba kerüljön, mert nem engedelmességek parancsolatainak. Dánielt is elhurcolták idegen országba, sok zsidó társával együtt. Dániel hűséges maradt hitéhez, ezért Isten áldása volt életén. Becsülettel végezte munkáját mindenhol, ahová került. Több király mellett szolgált hűséggel.

Dárius király is elismerte Dániel bölcsességét, okosságát. Elhatározta, hogy az ország második emberevé teszi. Emiatt féltékenyek lettek az udvar főemberei. Nem tetszett nekik, hogy egy idegen származású ember lesz az előjárójuk. Összefogtak Dániel ellen. Napokon keresztül figyelték minden cselekedetét, de hiába. Nem tudtak semmi hibát és rosszat felhozni ellene.

– Keressük Dániel hívő életében hibát: ő inkább Istenének engedelmeskedik, mint a királynak!

Akkor rábeszéltek a királyt, hogy adjon ki egy írásos rendeletet, amely megparancsolja, hogy harminc napig senki sem imádkozhat az ő Istenéhez. Egyedül csak a királyhoz fordulhatnak kérelemmel. Aki vét a parancs ellen, azt vessék az oroszlánok vermébe. A királynak tetszett ez a rendelet, de nem volt elég figyelmes. Nem

gondolt arra, hogy főemberei becsapják őt, és hűséges szolgája, Dániel élete kerül veszélybe emiatt.

Dániel is hallotta ezt a rendeletet. Ezután is napjában háromszor térdre borult és imádkozott az Úrhoz. Szobája ablakait most is kinyitotta. Ellenségei látták, amint bement szobájába, és hallották imáját. Sietve vitték a hírt a királynak.

Dárius elszomorodott. Megértette, hogy kedves embere áldozatul esik az új törvénynek. A törvényt még a király sem változtathatta meg. Nehéz szívvel adta ki a parancsot, hogy Dánielt dobják az oroszlánok vermébe.

– A te Urad, Istened szabadítson meg téged! – mondta neki, és elfordította fejét, hogy elrejtse könnyeit. Azon az estén Dárius király nem evett és nem ivott sem-

mit, és egy szemhunyasnyit sem aludt. Kora reggel sietett az oroszlánok verméhez.

– Dániel, Dániel! – kiáltotta le. – Megvédted-e a te Istened?

– Az én Istenem egy angyalt állított mellém, és az oroszlánok nem árthattak nekem. Mert nem vétkeztem ellene, és ellened sem – válaszolta Dániel.

A király igen örült, hogy kedves embere megmenekült. Gyorsan kihozta a veremből Dánielt, aki sértelen maradt, mert hitt Istenben.

Kérdések:

- ❖ Hol élt a zsidó nép nagy része a történet idején?
- ❖ Kinek szolgált Dániel?

- ❖ Kik voltak irigyek rá?
- ❖ Mire beszéltek rá a főemberek a királyt?
- ❖ Mit cselekedett Dániel továbbra is?
- ❖ Mit tett hű szolgájával a király?
- ❖ Mi történt az oroszlánok vermében?
- ❖ Örült-e a király, hogy Dániel életben maradt?

Tudtad-e hogy....

Az egyik legveszélyesebb vadállat az oroszlán. Az emberek és az állatok életét egyaránt fenyegeti, ha éhes és vadászni indul. Erdőben, a sziklás dombvidéken, a bokrok és a fák sűrűjében él. Az oroszlánok legtöbbször falkába tömörülve vadásznak, így üldözik zsákmányukat.

Hogyan készíthetsz egy oroszlánt?

Nagyon egyszerűen. Viszont szükséged lesz néhány alapanyagra. Egy fehér lapra, sárga és narancssárga színű vízfestékre, ecsetre és ceruzára.

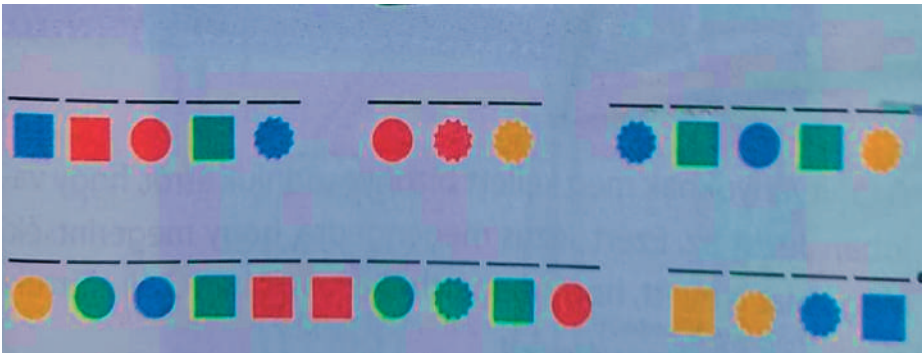
Első lépésként fessd be az egyik tenyeredet, valamint ujjaidat sárgára majd nyomd rá a fehér lapra.

Második lépésként rajzold meg az oroszlán fejét és a sörényét, vízfesték segítségével, ahogy az illusztráción is látható. Majd rajzold meg az oroszlán farkát és körmeit is.

Harmadik lépésként miután megszáradt már egy kicsit a festék, meg-rajzolhatod a szemét, orrát, száját, fülét.

A kód segítségével fejtssd meg Isten üzenetét!

Írta és rajzolta: **Pap Emília**
és **Somogyi Abigél,**
Kraszna (Szilágymegye)

A Tízparancsolat

Ötödik rész:

Az ötödik parancsolat

„Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amit az Úr, a te Istened ád tenéked.” (2 Mózes 20: 12)

Bevezető

Pál apostol szavai szerint, ez az első parancsolat, melyhez ígéret fűződik¹: a hosszú életé. Ma, a modern, Bibliát elvető demokráciákban² egyre inkább felvetődik

¹ Efézus 6:2

² A *demokrácia* szavunk eredetije az ógörög *demokratia*, mely a *démosz*: nép, és a *kratein*: uralkodni szavakból tevődik össze, és *népuralmat* jelent. A háttérből oly könnyen manipulálható nép állítólagos uralmával a Bibliában Isten népe esetében bemutatott *teokráciát* – *Istenuralmat* – próbálja helyettesíteni a tökéletlen, bűnös ember, az általunk eddig és jelenleg is tapasztalt eredményekkel.

a minden fajta, a Szentírás és a jóérzés diktálta tekintély megkérdőjelezése (úgy mint a szülőké, az idősebbeké, a tanároké, stb.).

Sátánnak itt rendkívül fontos a siker elérése, hisz tudja: ha valaki nem tiszteli a földi szüleit, akik őt szülték, nevelték és táplálták, az a mennyei Atyát sem lesz képes tisztelni, s így a nagy lázadó

A kínai családokban az idősek tisztelete megszokott dolog

hűségese követőjévé válik, kinek szívében a Világegyetemben először foggant meg, borzalmas és érthetetlen módon, az Alkotója és Atyja iránti gyűlölet.

A kínai kultúráról olvasva, kellemesen meglepett, hogy ott mennyire tisztelik az időseket. A sokszor már alig látó vagy halló déd- vagy ükapa még mindig a nagy család fejének és legtiszteltebb tagjának számít – ez lévén az egyik határozott oka e nép hosszú életének. Másrészt, képzeljünk el egy olyan magyar vagy román családot – amelyből, sajnos, én is láttam nem egyet – ahol a szülők iránti rendkívüli szeretetlenség és tiszteletlenség uralkodik: nem csoda, ha az ilyen helyzetben levő szülő szíve összetörik, és a lehető leghamarabbi megpihenését kívánja... De az átok tovább terjed: a kis unokák, ebben a légkörben felnöve, miként fognak majd bántani a maguk során ugyancsak megöregedő szüleikkel?

E borzalom okai

Az elsődleges és mindent átható okot, mint említettük, a Szentírásnak és az abban foglalt elveknek a megtagadásában kell keresni. A mai, elvilágiasodott Nyugatot e szempontból megszégyeníti számos pogány, ázsiai és afrikai, de akár bennszülött amerikai kultúra is: ezek a népek még mindig magukkal viszik a Noétól és fiaitól annak idején átörökölt igaz vallás ezen rendkívül fontos elemét. A Római levélben Pál apostol erre vonatkozóan érdekes megjegyzést tesz:

„Mert mikor a pogányok, akiknek törvényök nincsen, természetből a törvény dolgait cselekszik, akkor ők (...) megmutatják, hogy a törvény cselekedete be van írva az ő szívükbe...” (Róma 2:14-15)

Italozó- és szerencsejáték-helyiséggé alakított, híveit vesztett skóciai templom

Kedves Olvasó! Mit láttak vagy látnak a mennyei könyvek bejegyzéseit³ készítő angyalok nálunk a szüleinkhez fűződő viszonyt illetően? Van-e még valami a szívünkben abból a szeretet- és tisztelet-kincsből, amit a Teremtő az Édenkertben ősszüleink keblébe rejtett?

³ „És látám a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt: és könyvek nyitattának meg (...) és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint” (Jelenések 20:12)

E rövid parancsolathoz nem fűződik semmilyen megjegyzés, mint például: Tiszteld szüleidet, ha azok megérdemlik... ha szépen viselkednek veled... ha megfelelnek elvárásaidnak, stb. Valóban, ideális az lenne, ha a szüleink tökéletesek lennének, vagy lettek volna. De nem voltak azok, mint ahogy mi sem vagyunk, nemde? Milyen könnyen megítéli a lázadó fiatal a szüleit,⁴ de sokszor csak

⁴ „Ne ítéltetek és nem ítéltettek...” (Lukács 6:37)

Az otthoni légkör sokszor a gyermekek egész életére befolyással lesz

A hatvanas évek hippie mozgalmának tagjai

azért, hogy saját bűnösségét és nyomorúságát mentegetni próbálja...!

Pál apostol így ír Timóteusnak:

„Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők állnak be. Mert lesznek az emberek magukat szeretők, pénzsóvárgók, kérkedők, kevélyek, káromkodók, szüleik iránt engedetlenek, háládatlanok, tisztátalanok, szeretet nélkül valók, kérlelhetetlenek...” (2 Timóteus 3: 1-3)

Hallottuk-e hogyan beszélnek a gyermekek az utcán, iskolában, játszótereken? A felnőttektől és a filmekből tanult trágár módon gyalázzák Istent és egymás szüleit, Sátán nagy öröme. Milyen példát adtunk mi nekik? Milyen programok megtekintését tettük számukra lehetővé? Megszenteltük-e vagy megszenteltelenítettük otthonunk légkörét? Láttak-e minket valaha az Úr elé borulni imában, vagy az Ő Igéjét megnyitni?

Az Úr ekként okolja meg a szeretet hiányát:

„És mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül.” (Máté 24:12)

Minden földi nyomorúságunk okát a szeretet kihűlésében ke-

reshetjük, mely az Istentől való eltávolodás következménye. Mindez pedig mindenféle bűnnek a megszorodását fogja eredményezni, míg végül a szeretet érzékeny palántáját teljesen kipusztítja a gonoszság mérgezett légköre.

Paráznság

Az egyik nagy bűn, melyet majd egy másik lapszámban elemezzünk részletesen, a paráznság. Ez a bűn különösen a hatvanas évek elején, a **szexuális forradalom és az amerikai hippie mozgalom** beindulásával tört be a nyugati társadalomba, felrúgva minden értéket, melyet az addigi család és társadalom még megőrzött. E mozgalom gyászos örökségeként tartjuk ma számon a fiatalok és idősek szabados életét, az újabban hozánk is betört kábítószerrel, a szülők és tanárok iránti tiszteletlenséget, a tanulás és a munka iránt érzett megvetést, a lányok és nők erkölcsstelen ruházatát, s a paráznságot nyíltan dicsőítő zenét és filmeket.

Gondoljuk csak el: milyen jeleneteket lát kora ifjúságától kezdve a médiákban a mai

gyermek, amelyek révén **teljesen elveszíti tiszteletét a felnőttek világával szemben**, beleértve a szüleit is!

A rendkívül fejlettnak tartott svéd társadalomban például, ahol már akkoriban bevezették az iskolai „szexuális oktatást”, a svéd gyerekek kétharmada ma apa nélküli családban születik, s a maradék egyharmadból is ki tudja, hánynak vannak összeházasodva a szülei? Az egészséges családmodell nem ismerő, az édesanyját különböző „barátokkal” látó gyermek ugyancsak nem lesz képes tisztelni szüleit.

Önzés

A fogyasztói társadalom másik átka a mindenféle szükségtelen javak iránti sóvárgás. A nagyvárosok betonrengetegében felnőtt, **a kerti, és egyéb gyakorlati munka és a természet közelségének áldásaitól megfosztott**, sokszor értelmetlen, tétlen életet folytató gyermek és ifjú elméjében nem alakulhat ki a helyes értékrend: nem fogja fel, mennyi erőfeszítéssel jár bárminek is a megtermelése, és munka nélkül megszerzett javak után sóvárog, hisz a polcokon és a kizaklatokban minden előtte van. Ezután, ha úgy érzi, hogy – az egyébként gondoktól kimerült, sokszor a kétségbeesés szélére jutott, számos egyéb problémával küzdő – szülei nem adnak meg neki mindent, amit kíván, lázadni és dühöngeni fog.

Családmodellek

Egy másik nagy probléma az Isten által meghatározott családi rend felbomlása:

A 2000-es évek amerikai kongresszusának 16 női szenátora

„Ti asszonyok a ti saját férjetekek engedelmesek legyetek, mint az Úrnak. Mert **a férj feje a feleségének**, mint a Krisztus is feje az Egyháznak (...) Ti férfiak, szeressétek a ti feleségeteket, miképpen a Krisztus is szerette az Egyházat, és önmagát adta azért (...) az asszony pedig meglássa, hogy félje a férjét.” (Efézus 5:22-23, 25, 33)

A világban a nők egyenjogúságáért vívott harc a vége felé jár. Női elnökök, igazgatók, bírók, jogászok, rendőrök és katonatisztek, női futball és női ökölvívás hirdetik fennen, hogy a nők régi-módi, alárendelt szerepe már a múlté. Ma már a nő a saját ura akar lenni, sőt, a férjének is ura. Több magyar asszonytól hallottam viccesen, hogy igen, a férje a fej, de ő, a feleség, a nyak. És ez sajnos igaz. A Bibliában meghatározott, férjének engedelmes, anyai és segítőtársi szerepét el nem fogadó, akaratos, állandóan követelőző és veszekedő nő pokollá tudja tenni férje és egész családja életét. Az ilyen légkörben felnövő gyermek nem képes tisztelni a papuccsá lealacsonyított édesapját, de szíve mélyén meggyűlölheti a féltelmes, és sokszor a gyermekeit a férje ellen uszító édesanyját is.

Másrésről, a feleségén basázkodó, durva, szeretetlen férj is kiöli a tiszteletet a gyermekekből. Ebben a másik, szerencsétlen családmodellben az anya talán egy életen át tűr és remél, mindent szorgalmasan megtéve kényura kegyének elnyerésére, de hasztalan. A gyermek tanácsstalanságában és szívének zavarában végül mindkettőt megvetheti vagy manipulálhatja.

Az édesapját nem tisztelő lány a férjét sem fogja tisztelni. Az édesanyját nem tisztelő és szerető fiú a feleségét sem fogja

igazán szeretni. Az egyedüli kiút e zűrzavarból a Bibliai modell, melyben a férfi úgy szereti a feleségét, mint Krisztus az Egyházat, az asszony pedig tiszteli férjét és néki engedelmeskedik, miképpen az Egyház Krisztusnak. Ne feledjük, hogy ez csak akkor lehetséges, ha állandó kapcsolatban vagyunk Istennel, a szeretet forrásával. Az egészséges, szerető légkörben és Isten félelmében felnőtt gyermekek, ha ők is így döntenek, az Egyház és a társadalom gyümölcsöző tagjaivá, és az eljövendő ország polgáraivá válhatnak.

Végszó: vigyázat!

Végezetül, még egyszer egy intő szó a gyermekeknek: bármilyen is legyen a szülőnk, Isten nem engedi meg az irántuk való tiszteletlenséget. A szüleinkre gondolva, csak egyetlen hozzáállásunk lehet: a szereteté és a tiszteleté, életük utolsó pillanatáig, imádkozva egyúttal azért, hogy az örök életet is elnyerhessék.

„Ha valakinek pártütő és macacs fia van, aki az ő atyja szavára és az ő anyja szavára nem hallgat, és ha megfenyítik sem engedel-

A család boldogsága a kölcsönös szeretettől és tisztelettől függ

meskedik nekik: az ilyet fogja meg az ő atyja és anyja, és vigyék azt az ő városának véneire és az ő helységének kapujába, és ezt mondják a város véneinek: Ez a mi fiunk pártütő és makacs, nem hallgat a mi szónkra, tobzódó és részeges. Akkor az ő városának minden embere kövekkel kövezzék meg azt, hogy meghaljon. Így tisztítsd ki a gonoszt közülük, és az egész Izráel hallja meg és féljen!” (5 Mózes 21:18-21)

„Aki megveri az ő atyját vagy anyját, halállal lakoljon. (...) Aki szidalmazza az ő atyját vagy anyját, halállal lakoljon.” (2 Mózes 21:15-17)

„Aki megtartóztatja az ő vesszejét, gyűlöli az ő fiát, aki pedig szereti azt, megkeresi őt fenyítéssel.” (Példabeszédek 13:24) Lásd még: Példabeszédek 22:15, 23:13 verseit.

„Ti is atyák, ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azo-

kat az Úr tanítása és intése szerint.” (Efézus 6:4)

Mindannyian, kik szülők vagyunk, szüleink gyermekei is vagyunk. Vajon melyik minőségben nem vétkeztünk...?

Dávid imájával búcsúznék:

„Egészen moss ki engemet az én álnokságomból, és az én vétkeimből tisztíts ki engemet...” (Zsoltár 51:4) Ámen.

Jancsó Erik, Kolozsvár

Erdélyi Bibliainskola

Kilencedik rész:

Krisztus engesztelő áldozata és feltámadása

„És hallottam, hogy minden teremtmény, a mennyben és a földön, a föld alatt és a tengerben, és minden, ami ezekben van, ezt mondta: A királyi széken ülő és a Bárányé az áldás és a tisztesség, a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké.” (Jelenések 5:13)

Bevezető

Térjünk vissza a múltkori lap-számomban elkezdett szentföldi kirándulásunkhoz!

Ma Jeruzsálemben érkezünk, ahol egy turistacsoport nagy figyelemmel hallgatja az idegenvezetőt:

– Ez a templom, amely Szent Péter nevét viseli, Kajafás palotájának romjaira épült, amelynek udvarán Péter háromszor tagadta meg Jézust. Kajafás Jézus kivégzésének idején főpapként szolgált. A templom közelében fut a Kidron völgyéből fel, az Óvárosba tartó ódon kőlépcsősor, amely valószínűleg ugyanaz, amelyen a csöcselék és a katonák Jézust vezették, miután elfogták a Gecsemáné kertben.

Itt a nyomaték kedvéért egy kis szünetet tart:

– A főpap palotája alatt folyó legújabb ásatások feltártak egy tömlöcöt vagy börtönt, ahol a foglyokat tartották a bírósági tárgyalás előtt. Mielőtt leereszkednének ebbe a mély kőverembe, hadd osszak meg önökkel két bibliai idézetet. Ezzel kinyitja a Bibliáját az Ézsaiás könyve 53:8-nál, és felolvassa:

– „Fogság és ítélet nélkül hurcolták el, (...) népe vétke miatt éri a büntetés.”

Majd minden megjegyzés nélkül fellapozza a Zsoltár 88:5, 6 verseket:

– „A sírba roskadók közé sorolnak, olyan lettem, mint egy erőtlen férfi. A halottak közé kerülök, mint azok, akik leterítve fekszenek a sírban.”

Miközben a turisták követik az idegenvezetőt a feltárt tömlöcbe, egy nő felsóhajt:

– Úgy összezavarodtam. Csak úgy kavarnak a gondolatok bennem! Vajon minden egyes lépcsőfok ahhoz a helyhez vezet közelebb, ahová az én Uramat azon a sötét csütörtökön este olyan durván belökték?

Alighogy leérnek, az idegenvezető egy lyukra mutat a mennyezeten, amely éppen csak olyan szélesre van vájva a kemény sziklában, hogy egy emberi test átférjen rajta.

– Vajon ezen a lyukon taszították a katonák az ítéletre váró foglyokat a verembe? Vajon mit gondolhatott Jézus, elhagyatva, ítéletre várva – talán éppen ebben a gödörben?

Kedves Olvasók! A Zsoltár 88:8 prófétai szavai tesznek tanúságot az Úr haláltusájáról:

„Rám nehezedett haragod, örvényeid mind lehúznak engem.”

Majd, a teljes elutasítás miatt így kiált fel a Szent Lélektől áthattott zsoltáriró, az ezrahita Hémán:

„Elszakítottad tőlem ismerőseimet, utálatossá tettél előttem. Fogoly vagyok, nem szabadulhatok.” (Zsolt 88:9)

Mit gondoltok, az Atyjától való hatalmas távolság és a szenvedés, amelyet minden bűnös helyett

szenvedett el, az is része volt a Bárány tervének, aki megöletett a világ megalapítása óta?¹

Ha most mi is ott állnánk annak a veremnek a durva kövezetén, túlcserdulna-e szívünk Isten iránti hálával, megtelne-e örökévaló szeretettel iránta?

Kegyelem vagy igazság?

Hogyan ismerhetjük meg Isten valóságos jellemét, amikor Sátán már 6000 éve eredményesen eltorzította azt az emberek szemében? Hogyan tudnánk a mélyre hatolni egy olyan Mindenható Isten titkának, aki minden teremtményének megadta a szabad választás (döntés) képességét, úgy, hogy abba Ő soha sem fog beavatkozni?

Elmének nem képes felfogni a kegyelem és az igazságosság egyedülálló összhangját, azt, hogy Isten kész a megbocsátásra, és vonakodik elpusztítani a bűnöst, ám mégsem hagyhatja a bűnt büntetés nélkül.²

Soha nem fog kényszeríteni minket, de ott áll szívünk ajtajánál, kérelve:

„... ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz...” (Jelenések 3:20).

Feltevődik a kérdés: amikor Ádám és Éva vétkeztek, Isten miért nem hagyta a bűnös párt dön-

A Sion hegyének keleti lejtőjén épült, Szent Péterről elnevezett római katolikus templom Jeruzsálemben

tésük szerint a sorsukra? Ehelyett kitartóan hívogatta őket:

„... és elrejtőzék az ember és az ő felesége az Úr Isten előtt a kert fái között. Szóltá ugyanis az Úr Isten az embert és monda neki: Hol vagy?” (1 Mózes 3:8-9)

A választ egyedül a kegyelem ajándékában találjuk meg, amely **a bűneink büntetését magára vevő Jézus** személyében lesz érthetővé:

„... hogyha önlelkét áldozatul adja, magot lát, és napjait meghosszabbítja, és az Úr akarata az ő keze által jó szerencsés lesz. Mert lelke szenvedése folytán látni fog, [és] megelégszik, ismeretével igaz szolgám **sokakat megigazít, és vétkeiket ő viseli.**” (Ézsaiás 53:10-11)

Tehát: Isten úgy egyeztetette a kegyelmét és az igazságosságát, hogy a Fiú Isten személyében magára vette a bűneinkért járó büntetést. Ő fizette le az árat, és szenvedte el azt, aminek igazság szerint minket kellett volna sújtania. Ám ne feledjük: e helycserének csak azon bűnösök láthatják

hasznát, akik őszintén megtérnek lelkük Pásztorához, megengedve azt, hogy a Szent Lélek elvégezze bennük a megigazítás és a megszentelés munkáját.

Gondolkodjunk!

1) Gondoljuk át, milyen ellentét van aközött, hogy Isten egyrészt kérleli a bűnösöket, fogadják el bűnbocsánatát, másrészt pedig haragjával sújt le a lázadásra és a bűnre.

Amikor Isten kitartóan keres, hogy „Hol vagy?“, mi az, ami hozzá kell vonzzon minket?

„És én, ha felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonzok.” (János 12:32).

A keresztre szegezve, föld és ég közé felemelve, minden Reá tekintő, érzékeny szívnek éreznie kell a helyettünk szenvedő, szent áldozati Bárány által kibocsátott vonzerőt.

Mi még érezünk-e valamit? Felfogjuk-e az irántunk tanúsított szeretetét? Az Ő szeretete, és a hozzá kapcsolódó csodás mennyi jutalom messze értéke-

¹ „Annak okáért imádják őt a földnek minden lakosai, a kiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe, a mely a Bárányé, a ki megöletett, e világ alapítása óta.” (Jelenések 13:8)

² Például: „Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül, a ki az ő nevét hiába felveszi.” (2 Mózes 20:7)

sebb minden földi tulajdonunknál.

2) Képesek vagyunk-e felfogni, hogy pontosan mi is történt a kereszten?

Vajon a kínzás és a szenvedés okozta-e Jézus halálát? Vajon a lándzsa, amelyet az oldalába döftek, ölte meg őt? Nem, Krisztusnak a szíve szakadt meg. A kétségbeesésbe halt bele, mert megérezte, hogy Atyja jelenléte elhagyta Őt. Teljesen egyedül szenvedte el Isten haragját az egész emberiség minden bűne miatt. Félelem gyötörte, hogy a bűn, amelyet magára vállalt, annyira visszataszító az Atya szemében, hogy nem marad semmi reménye arra, hogy valaha is megbékélhet az Atyjával. Abban a sötét órában Jézus nem látott túl a sírgödörön. Krisztus olyan sötét kétségbeesést érzett, mint amelyet a bűnösök fognak tapasztalni, amikor kiöntetik rájuk Isten haragja.

„Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak; mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én meg-

fizetek, ezt mondja az Úr.” (Róma 12:19)

„Rettenetes dolog az élő Istennek kezébe esni.” (Zsidók 10:31)

3). Miért engedte meg az Atya a Fiának, hogy olyan bűnért szenvedjen, amelyet nem is Ő követett el?

Az Atya, a Fiú és a Szent Lélek már kezdetben egy tervet fektettek le, amely által megbocsátást adnak a bűnbánó bűnösnek, miközben megtartották Isten törvényének igazságosságát. Az örök életnek ez a reménysége már örök időktől fogva létezik:

„Tudván, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből; hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárányné, a Krisztusén: aki **eleve el volt ugyan rendelve, a világ megalapítása előtt**, megjelent pedig az idők végén ti érettetek...” (1 Péter 1:18-20)

Ez a terv, ez az ígéret azt jelenti, hogy Krisztus felajánlja magát áldozatul a világ bűneiért.

„Minthogy az Isten volt az, a ki Krisztusban megbékéltette magával a világot, nem tulajdonítván nékik az ő bűneiket...” (2Kor 5:19).

Más szavakkal, Krisztus áldozata megszünteti az Isten és a bűnös emberiség közötti válaszfalat. Jézus viselte el teljesen Isten bűnfeletti haragját („Rám nehezedett haragod...”- Zsoltár 88:8), elfordította azt, és saját testében szenvedte el a mi büntetésünket.

„És ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, **békességünknek büntetése rajta van**, és az ő sebeivel gyógyulánk meg.” (Ézsaiás 53:5)

Tanulmányozzunk!

1. Isten jelleme a kegyelem és igazságosság egységéről tanúskodik. Hogyan kérlete Isten a hűtlenné vált népét?

„Menj el, és kiáltsd e szókat észak felé, és mondd: Térj vissza, elpártolt Izráel, ezt mondja az Úr, [és] nem bocsátom reátok haragomat, mert kegyelmes vagyok én, ezt mondja az Úr, nem haragszom mindörökké. Csakhogy ismerd el a te hamisságodat, hogy hűtelenné lettél az Úrhoz, a te Istenedhez...” (Jeremiás 3:12-13)

2. Mit jelent az Istenhez való visszatérés?

„Keressétek az Urat, a míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, a míg közel van. **Hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait**, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban.” (Ézsaiás 55:6-7)

A Kidron völgye Jeruzsálemben napjainkban

3. Habár mi is hűtlenek voltunk, mégis mit tett értünk Isten?

„És a világ nemteleneit és megvetettjeit **választotta ki** magának az Isten, és a semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse, hogy ne dicsekedjék ő előtt egy test sem. **Tőle vagytok pedig ti a Krisztus Jézusban**, ki bölcseségül lőn nékünk Istentől, és igazságul, szentségül és váltságul.” (1 Korintus 1:28-30)

4. Mit tett Isten Fia halála által, mikor még ellenségei voltunk?

„Mert ha, mikor ellenségei voltunk, megbékéltünk Istennel az ő Fiának halála által, sokkal inkább megtartatunk az ő élete által minekutána megbékéltünk vele.” (Róma 5:10)

5. Mire tanít minket Krisztus áldozata?

„Legyetek annakokáért követői az Istennek, mint szeretett gyermekek, és **járatok szeretetben**, miképen a Krisztus is szeretett minket, és adta Önmagát miértünk ajándécul és áldozatul az Istennek, kedves jó illatul.” (Efézus 5:1-2)

„Mert áron vétettetek meg; **dicsoítsátok azért az Istent a ti testetekben és lelketekben**, a melyek az Istenéi.” (1 Korintus 6:20)

6. Krisztus élete és halála áthidalta a szakadékot köztünk és Isten között. Mit képes az Ő tökéletes élete tenni értünk?

„Mert ha, mikor ellenségei voltunk, megbékéltünk Istennel az ő Fiának halála által, sokkal inkább megtartatunk az ő élete által

minekutána megbékéltünk vele.” (Róm 5:10)

A gyergyószentmiklósi, barokk stílusú, XVIII. században épült, Szent Miklós római katolikus templom

Amikor Isten néz bennünket, Jézus tökéletes igazságát látja bennünk, nem pedig a bűneinket.

Ha alávetjük magunkat Jézusnak akarunk egyesül az Ő akaratával, és értelmünk, gondolataink is egyek lesznek az övével. Az Ő ereje által éljük az Ő életét. Őbenne maradván, az Ő Igéjét befogadva, Ővele egységben élve gyümölcsstermő, megváltozott életű keresztényekké válunk.

„Ti már tiszták vagytok ama beszéd által, a melyet szóltam néktek. Maradjatok én bennem és én is ti bennetek. Miképen a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, hanemha a szőlőtőkén marad; akképen ti sem, hanemha én bennem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: A ki én bennem

marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” (János 15:3-5)

7. Krisztus halála és feltámadása mit biztosít számunkra?

„Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengejük lőn azoknak, kik elaludtak. Miután ugyanis ember által van a halál, szintén ember által van a halottak feltámadása is. Mert amiképpen Ádám mindnyájan meghalnak, azonképpen **a Krisztusban is mindnyájan megeleveníttetnek.**

Mindenki pedig a maga rendje szerint. Első zsenge a Krisztus; azután akik a Krisztuséi, az ő eljövetelekor.” (1 Korintus 15:20-23)

Őszintén hiszem

Jelöld meg azokat az állításokat, amelyek kifejezik a válaszdod e tanulmány igazságaival kapcsolatban!

- ★ Hálás vagyok Istennek Krisztusért, aki szenvedett és meghalt értem.
- ★ Boldogító a tudat, hogy Jézus feltámadt a halálból, és most a mennyben van, mint Barátom és Közbenjáróm.
- ★ Köszönöm, hogy az Ő golgotai áldozata révén bűneim terhet magára vette.
- ★ Isten kegyelme által igényelem Krisztus győzelmét a bűn felett.
- ★ Nagyon szeretnék Jézussal lenni a mennyben, a megváltottakkal együtt, hogy imádjam Őt mint Uramat, Megváltómat és Királyomat.

Imádkozzunk!*Mennyei Atyánk!*

Köszönjük, hogy Jézus áldozata által könyörültél rajtunk! Habár elpártoltunk, és ellened lázadtunk, Te mégis elküldted Szent Fiad, hogy helyettünk elszenvedje a nekünk járó büntetést. Add, hogy az Ő szenvedéseire szüntelen emlékezve, egy engedelmes, szent és gyümölcsöző életet élhessünk, és minél hamarabb hazamehessünk

az égi honba. A Krisztus vére érdemében bízva imádkoztunk. Ámen.

Összeállította: **Farkas Győző**,
lelkipásztor, *Zilah (és J.E.)*

Továbbra is igényelhető ingyenes, közepes méretű Biblia terjesztőinknél vagy a hátsó borítón feltüntetett megyei terjesztési felelősöknél.

Kedves Olvasók! A Világ Reménye hetente összegyűlő imacsoportja szívesen viszi Isten elé az Önök imakéréseit. Közölhetik ezeket szóban vagy SMS-ben a 0749 021 935 telefonszámon. Köszönjük!

A magyarok története (6. rész)

I. (Szent) István király uralkodása

Az első megmérettetés

Vajk, Géza fejedelem fia születésének legvalószínűbb éve 975, vagy valamivel azelőtt. A Vajk régi magyar név, és a türk *Bajiq*-ból ered, mely hőst, vagy herceget jelent. Amint már említettük, Géza még élete során, 996-ban nyugatról szerzett feleséget fiának, Bajor Gizella (985–1065) személyében. Gizella a Liudolf-házbeli, II. (Civakodó) Henriknek, Bajorország hercegének, és Burgundiai Gizellának¹ a lánya volt. Bátyja, II. (Szent) Henrik (973–1024) 1014-től német-római császár lett, s mindeme rokonság rendkívüli politikai segítséget jelentett a fiatal magyar államnak.

Géza akarata szerint az ifjú Vajkot Prágai (Szent) Adalbert püspök² keresztelte meg. A keresztelésben ő is édesapja keresztény

nevét, az Istvánt (Sztephanoszt) kapta.³ Rá egy évre, kb. 57 évesen Géza meghalt, és végakaratára szerint fia, István lett a magyar törzsek fejedelme. Csakhogy az apáról fiúra szálló uralom (*primogenitúra*) keresztény európai szokás volt, de a pogányoknál a *seniorátus* elve volt érvényben, mely szerint a fejedelem halálakor az uralomnak a legidősebb férfirokonra kell szállnia. E jog alapján kérdőjelezte meg Koppány vezér István hatalmát.

Koppány az Árpád valamelyik fiától, valószínűleg Tarhostól vagy Jutastól (Jutocsától) származó Tar (vagyis Kopasz) Zerénd fia volt (István Árpád egy másik fiának, Zoltának, vagy Zsoltnak volt a dédunokája: Árpád–Zolta–Taksony–Géza–István). Koppány kb. Gézával egyidős lehetett, és a Dunántúl Balatontól délre eső vidékeit uralta, vagyis Somogyot és

környékét. Ezen részek határosak voltak az István ellenőrzte területekkel, melyek a Balatontól északra estek. Géza halálakor István közvetlen hatalma alatt csupán a Kárpát-medence észak-nyugati területei voltak. A többi részt egyéb hadurak (törzsfők) ellenőrizték.

Géza fejedelem halálát követően Koppány rátámadt István területeire, annak kastélyait, udvarházait, falvait pusztítva, majd a Balatontól 15 km-re, északra fekvő Veszprém várát vette ostrom alá seregével, amely Géza özvegyének, Saroltnak a tulajdonában volt, ugyanis a pogány szokás szerint a fejedelemséggel az elhunytak a feleségét, és annak vagyonát is magának követelte. Az akkor kb. 47 éves Sarolt azonban nem állt kötélnek, mivel nem Koppány társuralkodója szeretett volna lenni, hanem fiának akarta az országot.

István Esztergomba hívta össze a hozzá hűséges hadurakat, sereget gyűjtött, majd Koppány ellen vonult. A két sereg 997-ben vagy 998-ban ütközött meg valahol Veszprém és Várpalota között. Koppány oldalán, a saját törzsének emberei mellett a Géza és István uralkodásával elégedetlen, mindenféle törzsből származó magyar harcolt. István seregében

¹ A német Gisela név az ógermán *gisal* szóból ered, mely *fogadalmat* jelent.

² Prágai Szent Adalbert (956–997) a magyarok, lengyelek és poroszok misszionáriusa. A balti poroszok kezétől halt mártírhálál. A csehországi Libicében született Vojtech néven, és tanítójának, Magdeburgi Adalbert érseknek a nevét vette fel.

³ István bibliai név. István diakónus az első keresztény mártír, akit i.sz. 34-ben köveztek halálra a Jézust elutasító zsidók a Megváltóról való bizonyágtétele miatt (lásd Cselekedetek 7:52–60 verseit). A név görög eredetije, a Sztephanosz *koronát* jelent.

pedig számos, már Géza idejében idetelepedett, avagy Gizellával együtt érkezett német lovagot lehetett látni, annyira, hogy a Pannonhalmi Apátság pár évvel később, 1001 vagy 1002-ben keletkezett alapító oklevele a *németek és magyarok* közötti háborúként írja le a csatát. Ugyanakkor Istvánt a többi magyar törzsből hozzá hű harcosok, s ugyanakkor orosz–varég és besenyő csapatok is segítették. A fiatal Istvánt a Hont és Pázmány (a Képes Krónika és a Kézai Simon Krónikája szerint sváb) lovagok vezette testőrgárda védte, míg a sereg élére a fejedelem a bajor Vecellint állította. A két oldal különböző felfogást képviselt: István a nyugati, keresztény Európát, míg Koppány (aki valószínűleg maga is meg volt keresztelve) inkább a régi, pogány rendet.

A véres harcban végül István modernebb, nehéz páncélzatú és fegyverzetű német lovagokkal megerősített serege győzött a könnyűlovasságot felsorakoztató Koppányéval szemben. Koppány elesett a csatában (a Képes Krónika szerint éppen Vecellin lovag kezétől), és holttestét (meglehet, hogy éppen a fiának hatalmát megerősíteni szándékozó Sarolt tanácsára) István négybe vágatta, és elrettentésül négy fő magyar vár – Veszprém, Győr, Esztergom és Gyulafehérvár – falára tűzette ki. Az, hogy az erdélyiek is láthatták, hogyan járt a lázadó, világos üzenet volt az ott székelő nagybátyjának (anyja, Sarolt bátyjának), a görögkeleti hitű Gyulának: jó lesz, ha ő is meghódol.

Két további ellenfél

Erdélyország akkoriban a besenyőkével határos volt, és sóbányái fontos jövedelmet jelentettek. István ezeket szerette volna ma-

gáéna, és kiküldte embereit, akiket az erdélyi Gyula valószínűleg elűzött. Ez elég is volt az e hatalmas országrész különállását amúgy is rossz szemmel néző Istvánnak, és az 1003-ik évben sereggel indult nagybátyja ellen. Ám az nem akarva Koppány sorsára jutni, az Erdélybe érkező István elé követeket küldött, és a király kegyelmébe ajánlva életét, megadta magát. István valóban irgalmazott neki: habár vagyonát elkobozta, és ebből épített Gyulafehérváron székesegyházat, Gyulát, családjával együtt életben hagyta, és áttelepítette Magyarországra.

István országa ekkor még sok, a helyi *bők*, azaz nemzetségfők vezette *uruszágra* oszlott, melyeket egybe kellett valahogy kovácsolni. Ezek között volt az Ajtony is,⁴ a Maros alsó folyásánál, ahol a későbbi Bánság alakult. Ám ezen erős, Marosváron székelő és Istvánnak ellent álló főúr legyőzésére csak évek múlva kerülhetett sor, egyesek szerint 1008-ban, más vélemények alapján 1028-ban. Bárhogyan is lenne, azt tudjuk, hogy Ajtony jó kapcsolatokat ápolt Bizánccal, s 1002-ben meg

⁴ Ajtony (bolgár nevén Ohtum) területe a Bolgár Birodalommal volt határos, és Vidinben vette fel a bizánci (görögkeleti) rítusú keresztiséget. E főúr emlékét illetően, Csanád vármegyében régebben volt egy Ahtunmonustura (Ahtun – Ajtony – Monostora) nevű apátság.

Prágai Adalbert megkereszteli Vajkot. Benczúr Gyula (1840–1920) festménye

is keresztelkedett az ottani rítus szerint, ám továbbra is pogány módon élve, több feleséget tartott. Sok lova, marhája volt, és megvámolta a sót, mely István országrészéről az ő területén – a Maroson úszatva – áthaladt. Magát Bizánc szövetségeseként egyenrangúnak tartva Istvánnal, természetes módon tuskévé vált annak oldalában.

Ez okból István végül hadsereget indított ellene, melynek vezérévé az Ajtonytól azelőtt hozzá átpártolt Csanád vezért tette. Az erdélyi Gyulának is – hűsége jeléül – velük kellett tartania. A nagyősz⁵ csatában Ajtony alulmaradt, és elesett. István az akkori kegyetlen világban keresztényi

⁵ Nagyősz (románul Tomnatic): falu Temes megyében, Nagyszentmiklós mellett.

Az esztergomi Várhegy és a XIX. században, kb. az István általi eredetinek a helyére felépült új Bazilika, Magyarország legnagyobb temploma

irgalommal bánt családjával, és nem irttatta ki őket, hanem kisebb birtokokat adva nekik, szétszórta az országban. Valószínű, hogy e család jelenlétére emlékeztet a Kolozsvár melletti Ajton nevű falu is. Csanád pedig ispáni rangot kapott az Ajtonytól elfoglalt területeken, a róla elnevezett, újonnan szervezett és nagy kiterjedésű Csanádi egyházmegyében. Gyula azonban újból kegyvesztett lett, és Lengyelországba menekült.

István megkoronázása

De most térjünk vissza a Koppány halála utáni időbe! István, a csata előtti fogadalmát betartva, a Pannonhalmi Apátságnak ajánlotta a Koppánytól elvett Somogy minden dézsmáját (tizedét). A Pannonhalmi Bencés Apátságot már Géza idejében, 996-ban kezdték el építeni, de az alapító oklevél csak István idejében kelt. Amikor István hatalomra került, ez volt az egyetlen kolostor Magyarországon. Habár később István számos további kolostort alapított, a középkor folyamán Pannonhalma maradt a magyar

kultúra fellegvára. Ma is a Pannonhalmi Főapátság⁶ méretében a második területi apátság a világon, a Monte Cassinó-i után, vagyis olyan egyházi szervezet, mely nincs alávetve semmilyen püspökségnek.

A magyar törzsszövetség egységes állammá alakulásának nagyon fontos lépése volt Magyarország királysággá válása. Az akkori európai körülmények között ezt nem lehetett önhatalmilag kikiáltani, hanem szükség volt valamely nagyobb hatalom jóváhagyására és támogatására. Ez István számára három lehetőséget jelentett: a koronát kérhette Róma egyházától, vagyis II. Szilveszter pápától (pontifikátus: 999–1003), a német-római császártól, aki akkor III. Ottó volt (császárság: 996–1002), vagy a bizánciaktól, kiknek császára akkoriban II. Baszileiosz volt (uralom: 976–1025).

⁶ A Pannonhalmi Főapátság a 282 m magas dombra épült, Pannonhalma városa mellé. Ma Győr–Moson–Sopron megye része, a Dunántúl északi részén, közel Győr városához.

Kihasználva a megfelelő nemzetközi helyzetet, István továbbra is nyugat felé fordult, és a pápától kért koronát. Más vélemények szerint a császárhoz fordult e célból, ám a kérdés megoldható úgy, hogy akkoriban a pápaság és a német-római császárság között baráti volt a viszony, hiszen még nem kezdődtek el az investitúraharcok,⁷ így hát II. Szilveszter és III. Ottó egyetértettek a magyar király-

ság megalakulása tekintetében. Másrészt, ha ezek tétováztak volna, ott volt a Bizánci Birodalom, amelyik rögtön és szívesen küldött volna Istvánnak koronát.

II. Szilveszter azonban örvendett István kérésének, és Szent Asztrik (955–1036) bajor szerzetes, térítő pap és püspök által elküldte neki a királyi felségjelvényeket. Ottó császár akkoriban, a későbbi császároktól eltérően, birodalma érdekében elsősorban ugyancsak a keresztény hit terjesztését tűzte ki célul, és nem az erőszakos területfoglalást.

István megkoronázására 1000. december 25-én, vagy 1001. január 1-én került sor – a pontos

⁷ Investitúraharc: a pápaság és a császárság közötti konfliktus 1075-től kezdődően, mely az egyházi vezetők (püspökök) beiktatása körül forgott. Kinek van joga az adott országban püspököket kinevezni: a pápának vagy a császárnak? A legerőteljesebb küzdelem VII. Gergely pápa és IV. Henrik német római császár között bontakozott ki, 1075-ben. A harc végének 1254-et, a nagy birodalmi interregnum kezdetét tartjuk, amikor is 1273-ig nem volt elfogadott császár.

dátumot a történészek vitatják. A pompás ceremóniára Esztergomban került sor. Az uralkodó vállára a Gizella királyné által készített koronázási palástot borítottak, majd uralkodói jogart, bírói pálcát és pápai lándzsát adtak át neki. Koronát tettek a fejére, és díszes karddal övezték fel, s ezután az olártól a trónusig vezették.

István ezáltal népének királya és bírja lett, az ország és a keresztény hit védelmezője. A pápától szabad kezet kapott a magyar egyház kialakítására és a térítésre, azaz *apostoli hatalmat* gyakorolt.

Az egyházmegye- és vármegyrendszer kiépítése

István és országa teljesen független volt, mind egyházi, mind politikai szempontból. A pápa megalapította számunkra az esztergomi érsekséget, mely Rómán kívül nem volt semmilyen egyéb egyházi hatalomnak alárendelve, s maga István sem volt senki vazallusa.

A mindenkori esztergomi érsek lett az ország főpapja, vagyis prímása, aki koronázási joggal rendelkezett. Ezen kívül István később a kalocsai érsekséget is megalapította, és uralkodása során tíz egyházmegyét, avagy püspökséget, melyek a két érseki tartomány között oszlottak meg. Ezek a következők voltak: az esztergomi, veszprémi, győri, pécsi, váci, egri, kalocsai, csanádi, bihari, és az erdélyi egyházmegyék.

A vármegyék határait a várak, az egyházmegyék és a törzsi területek figyelembe vételével szabták meg. István idejében kb. 30–45 vármegye alakult. A várak akkoriban 100–300 m átmérőjű, palánkkal erősített földvárak voltak. A várhoz várbirtok és szolgá-lónép (várnép) tartozott. A várbirtok főleg a vár környékén terült

el, de néha távolabb is. A várjobbágyok adták a hadsereg tisztjeit (hadnagyokat, századosokat, s a várnagyot), ők igazgatták a várhoz tartozó népet. Felettük állt a várispán. A várispánságok száma több volt, mint a vármegyéké. Ha egy várispánság megyeközpont is volt, akkor a várispánt *megyésispánnak* nevezték. A várnépeket száz családból álló egységekbe, századokba szervezték. Egyes férfiaknak közülük katonáskodni kellett, de többségüknek a pénzben és terményben fizetendő adójukkal a vár eltartása volt a feladata.

A várak egyrészt a szláv elődöktől örökölt pontokon, másrészt új helyeken épültek. A szláv *medzsa* szó határt jelent. Innen ered a *mezsgye* és a *megye* szavunk is. A megyésispán szedette be az alattvalók adóját. A vármegye jövedelmeit kiegészítették a vásárvámok, a vármegye határain fizetett útvámok, és a folyók átkelőhelyein fizetett hídvámok. A beszedett jövedelmek kétharmada a királyt, a maradék egyharmad pedig a megyésispánt illette.

A vár erődítménye mellett, ha csak lehetett, egy magaslatra, templom épült, és ennek aljában volt a vásártér. Itt hetivásárt tartottak. Kezdetben *vásárnapon* (vasárnap), de később a hét többi napján is, hogy a kereskedők áruikkal végig látogathassák a különböző vásározóhelyeket.

A vármegyékben királyi udvarházak is épültek. Ezekhez is szolgáló népek tartoztak, a vármegye dolgozó népének kb. egyharmada. Feladatuk a királyi

udvar eltartása volt. A király, esztergomi székhelyéből kiindulva kíséretével ezeket sorra látogatta, s az itt felhalmozott javakat felélte. Az udvarházakban királyi kápolnák is voltak, itt káplánok szolgáltak. 1019 után István Szekesfehérvárra tette át székhelyét. Itt építtette fel a királyi bazilikát, melyben 1526-ig 43 magyar királyt koronáztak meg.

A földek birtokjoga háromféle lehetett: volt egyházi, világi, és királyi birtok. A világi birtokok a királyhoz hú magyar nemzetségek, meg a betelepülő idegen lovagok tulajdonát képezték. A területek legnagyobb része ugyanakkor királyi birtok volt: a király mellett a királyné és a hercegek birtokoltak

Szent István király lovas bronzszobra a Budai Várban.
Strobl Alajos (1856–1926) műve, 1906

hatalmas földeket, s mindez az Árpád-nemzetség magánvagyona-hoz tartozott.

A későbbi évek

István került a háborúkat, s csak a legszükségesebb esetben nyúlt ezen eszközökhöz. Ilyen volt az I. (Bátor) Boleszláv lengyel király elleni küzdelem. A német–lengyel háború keretében 1017–18-ban a lengyelek néhány északnyugati magyar határvárat foglaltak el, de István visszafoglalta őket. Ekkor törtek besenyők is az országra, de István hadai ugyancsak kiverték őket.

A legnagyobb veszedelem azonban még csak ezután keletkezett. 1024-ben gyermektelenül meghalt feleségének, Gizellának a bátyja, II. Henrik császár, és 1027-ben a száli házból származó II. Konrád (989–1039) ült a császári trónra. Ez szakított elődei békés

politikájával, és 1030-ban rátört Magyarországra, megpróbálva azt vazallusává tenni. István a harcias Konrád seregét a felégetett föld taktikájával gyengítette, és mire a németek elérték Esztergomot, már nem volt erejük azt elfoglalni. Visszafordultak, ám ekkor István hadai állandó rajtaütésekkel zaklatták őket. Konrád menekülve, vert seregének maradványaival érte el a német földet, miközben az őt üldöző magyarok elfoglalták a birodalomhoz tartozó Bécs városát is. E háborúból Magyarország megerősödve, és (a Lajtától a Fischa folyóig) megszorodott területtel került ki. Az, hogy a német–római birodalmi sereg sem volt képes a magyarok legyőzésére, hosszú időre megalapozta fiatal államunk hírnevét. Konrádnak később sikerült Burgundiát és Lengyelországot is uralma alá hajtania, de a magyarokkal többé nem próbálkozott.

Ám a legnagyobb próba még hátravolt István számára.

(Folytatjuk)

Bibliográfia:

- Herber–Martos–Moss–Tisza: *Történelem*, 149–157 old. *Szent István uralkodása* című fejezet. Reáltanoda Alapítvány, 1995.
- Hercegh Géza: *Magyarország külpolitikája*, 896–1919. 17–21. old. *Az államalapítás* című fejezete. Kosuth Könyvkiadó, Bpest, 1987
- Bertényi–Gyapay: *Magyarország rövid története*, 40–50. old. *Betagolódás a keresztény Európába. Szent István király* című fejezet. Maecenas Könyvkiadó, 1992.
- Varga Domokos: *Mogyeriektől Mohácsig*. 37–43 old. Erdélyi Tankönyvtanács. Kolozsvár, 1998.
- Varga Domokos: *Emlékezzünk eleinkről!* 18–22 old. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bpest, 1996.
- További, internetes források.

Jancsó Erik, Kolozsvár

Kedves Olvasók!

Ha tetszett ez a lap, és továbbra is szeretnék kapni, akkor a következő lapszám kézbesítéskor szóljanak terjesztőinknek, avagy jelezzék ezt a lakhelyüknek megfelelő, és az alábbiakban megadott megyei terjesztési felelősök-nél – telefonhívás, vagy SMS által.

Ugyanakkor, lapunk fenntartása érdekében támogatást fogadunk el, melyet ugyancsak terjesztőinknek lehet átnyújtani. A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége **egy évre** (vagyis a 2021. május – 2022. április időszakra) **25 lej**.

Megyei terjesztési felelősök:

- ♦ Kovászna, Brassó: Nagy Ibolya, 0753 090 454
- ♦ Hargita: Fekete Ilona, 0740 106 422 – Udvarhelyszék, Polgár Szép Enikő, 0753 148 455 - Csík- és Gyergyószék
- ♦ Maros, Fehér: Nagy Szilvia, 0745 385 880
- ♦ Bihar: Verebi László, 0770 140 009
- ♦ Szatmár: Illyés Csilla, 0749 976 911
- ♦ Arad: Deák Andrea, 0743 626 963
- ♦ Temes: Kulcsár Lenke, 0753 161 576
- ♦ Szilágyság: Farkas Csilla, 0742 301 743

- ♦ Kolozs, Máramaros és Beszterce: Jancsó Erik, 0749 021 935

Régióink: Székelyföld, Partium (Bihar és Szatmár), Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség, Közép-Erdély, Bánság, Szászföld, Máramaros és Beszterce.

Világ Reménye, népünk reménye Interregionális havilap

Főszerkesztő: Jancsó Erik

Telefon: 0749 021 935

E-mail: vilagremeny7@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.vilagremeny.ro honlapról.

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 Folyóiratunk ugyancsak megrendelhető Kolozsváron, a Cuza Vodă utca 16. szám alatti *Sola Scriptura Könyvesbolt*ban is.

Bankszámla: Asociația Pro Scriptura, CIF 37175079

Conturi Banca Transilvania:
RO72 BTRL RONC RT03 8390 6901 lejben, és RO22 BTRL EURC RT03 8390 6901 euróban.

ISSN/ISSN-L: 2784-0328

Készült: a *Viața și Sănătate Kiadó* nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A Világ Reménye egy magánkezelésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, annak jobb megismerésével együtt, előmozdítva az olvasók testi-lelki egészségét, és kiemelve ugyanakkor világunk, Erdély és a magyarság keresztényi és szellemi értékeit.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail, avagy postai levél útján, a fentebb említett címeken. Ugyanakkor szívesen fogadjuk olvasóink részéről a lapunk szellemiségével egyező cikkeket, tapasztalatokat, verseket, fotókat, s egyéb anyagokat. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Világ Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.